

Helyiség változtatás!
Földváry Imre férfi-divat és fehérnemű kereskedő.
 Tiszt. tudatja a n. é. közönséggel, **20 éves főüzlete**, a koronaherceg-utcazi ház **lebontása** miatt tetemesen **megnagyobbítva** junistól **Kossuth Lajos-utca 18** alá helyeztetett át a Nemzeti Kaszinó átellenében. **Fiók üzlet Kerepesi-út 9.** a Pannónia szálloda mellett. Árjegyzék bérmentve. 9154

POCKET Telescope
 Új optikai készületek, melynek segítségével az éjszakai távlatokra, mér-füldekre lehet ellátni. Emberek, állatok stb. igen nagy távolságban is feltérképezhetők. Néki-különböztet, hogy katonatisztoknak, vadászoknak, erdőszelvények, turistáknak valamint kirándulások alkalmával. A Pocket távcső a mellényzsebben való hordásra van összeállítva és egy óráns szerkezettel a szemüveg helyére is rácsatlakoztatható. Ár átalankint a pénz előleges befizetése mellett 2 K 30 fill. franco. Utánvált 60 fillérről több. 3 árú ára 6 korona, 6 árú 10 K. Porció külön számítottatik. 9172
KANN IGNAZ, Wien, II., Nickelgasse 3.

Császárfürdő
BUDAPESTEN 8918
 Előszóró, E. kővesvíz gyógyfürdő, pártalan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdővel, pompás ésványvíz uszodák, ká- és kád-fürdőkkel. Prospektus ingyen bérmentve. **téli és nyári gyógyhely.**

Kopaszfejűség gyógyítása.

Akadályozza a haj kihullását, elhajítja a sürkét és viszketést, megadja a kopasz fejnek ismét dús haj-növést, szemöldöküket és pillaszőrt.

Próbaszállítás ingyen.

Minos többé mentés sürke, hajkihullás vagy kopaszág miatt.

Walker N. asszony, 18 Haven St., Grimsby, Eng.: „Egy kopasz folt, mely régóta volt, újra hajjal szőpen benőtt.”
 F. R. asszony Everett, Iona villa, Turbeck Terrace Road, Eng.: „Husz éven át hullott a hajam és csak amnyi maradt, mint egy kalap karimája. Most pompásan és sürben nő és az én szerző valóban csodálatos.”
 G. Bunce úr, 32 Richardson St., High Wycombe, Bucoe, Eng.: „Kétségesen meg vagyok lepve konstátálhatni, hogy a Foso-szer három heti használata után hajam újra nőni kezdett. Ajánlom ezt a gyógykezelést összes barátimnak mint egyetlen hatásos gyógymódot a haj újrnövesztése végett.”
 E szer ezeket gyógyított és senki se féljen, hogy a legkevesebb ártalmas volna. Senkit se kényszeríthetünk, hogy higjen nekünk. Hanem kérjen bárki egyszerűen egy ingyen-próbát és győződjék meg maga annak csodaszertü hatásáról.
 E szer a viszketést és sürkét is gyógyítja, mi a kopaszodásnak biztos előjele, és egészségben és erőben tartja a fejbőrt. Továbbá visszaadja az ősz hajnak természetes színét és növeszt sűrű szemöldökét és pillaszőrt.
 Ha növéhez és lakásához egy 10 filléres levélbérletet portoképen mellékel és azt az „Altentheim Medical Dispensary, 3455 Butterfield Building, Cincinnati, Ohio U. St. o. A.” cím alá elküldi, a csodálatos szerből egy ingyen-próbát kap bérmentesen. 9170
 Tessék figyelembe venni, hogy a levélporc Amerikába 25 fillér. Sziveskedjék nevét tisztán és lakás címét teljesen megírni, hogy ne történhessék tévedés.

Jod-forrás HALL FÜRDŐHELY.
 Felső-Ausztriában.
 A kontinens legerősebb Jod-forrása görvény és azon általános és különleges kör ellen, a melynél a jó fontos gyógyhatást képez. Kitiűnő fürdőberendezések (Fürdő-és ivókúra, begöngyölések, belégzések, massage, vill. fény és fürke-fürdők). Igen kedvező klimatikus viszonyok. Vasútállomás, Utirány Linz a D. Steyr-on v. Wels-en át.
 Idény május 15-től szeptember 30-ig. 9081
 (Fürdők május 1-től-15-ig is szolgáltatnak.)
 Kimerítő prospectusok többféle nyelven a fürdő-gondnokságtól Bad Hall-ban kérendők.

CHOCOLAT SUCHARD
 schmeckt am feinsten
 9008

LUSER L.-féle turista tapasz.
 Bistosan és gyorsan ható szer, tyukszem szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedéssel, to-vábbá mindennemű bőrelszarusodás, ellen. A hatás-ért jótállás vállal-tatik.
 Készítők: SCHWENK L., győgszerész MEIDLING - BÉCS.
 Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellétes védjeggyel és aláírással ol van látva, azért is erre ügyelni kell. - 1 doboz ára 1-20 kor. Vidékre 1-80 kor, előtessen befizetése mellett bérment.
 Magyarországi főraktár: 9068
 Török József győgsz., Budapest, Király-u. 12. Andrássy-út 29.

WEINWURM ANTAL
 KÉSZÍTŐ
 CINKOGRAFIAI
 CHROMO-AUTOTIFIAI
 KLISÉKET
 LECDOMOSZÁS
 ÉRTELLEN
 FÉNYKÉPESZETI
 CINKOGRAFIAI
 SZERSZOROSÍTÓ
 MŰINTÉZETE
 1700

Utolsó Hét
Concordia Sorsjegyek
 à 1 korona.
 Főnyeremény 30,000 korona, ajánl:
HECHT bankháza,
 Budapest, Ferenciek-tere 6.

Hölgyeknek!
Ilona-crème.
 Legújabb és orvosi szaktekinté-lyek által is elismert, biztos hatású kéz és arczszépítő szer, elővált minden bőrszűrtelenséget és rövid használat után valóto fehérré, üdévé teszi az arcbőrt.
 Figyelemtetés! Készít-ményem nagy közkedveltsége miatt hamisítványokat hoznak forgalomba; csak az valódi, mely a doboz alján aláírásommal ol van látva. I tégely Ilona-crème 1 kor. I doboz Ilona-szappan 80 fillér. Kapható minden győgszertárban. Szétküldési raktár: Alexander János győgszertára Szolnokon. Bu-dapesti főraktár: Török-féle győgszertárban Király-utca 12. és Andrássy-ut 29., Kerpel-féle győgszertár Lipót-kört 28. szám és Thalmayer és Seitz uraknál.

SERRAVALLO 8984
CHINA-BORA VASSAL
 Kitiűnő helyreállító szer gyengék, vérsejteknek és lábadorok számára. Ajánlja és használja orvosi kitiűnőségetől. 1000-nél több orvosi elismeréssel.
 Kitiűnő iz.
 Kitiűnő több arany és ezüst érmevel.
 Árak: 1/2 literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.
 Kapható minden győgszertárban.
 Serravallo J. győgsz. Trisztben.

MATTONI ERZSÉBET SÓSFÜRDŐJE
 BUDAPESTEN
 Idény kezdete április 15-én.
 Kiváló gyógyhatással bír női bajokban és altesti bántalmakban.
 Rendelő orvos: 9048
DR. POLGÁR EMIL.
 Egészséges fekvés, jutányos lakások, jó vendéglő.
 Közvetlen villamos vasuti összeköttetés a fővárossal.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS
 os. és kir. oestr.-magy., román kir. és belga fejed. udv. szállító.
 Kerületi győgszerező Korneuburg, Bécs mellett.
 8 arany-, 19 ezüst-érem, 30 dísz-és elismerő oklevél.
Kwizda féle Korneuburgi marha táppor
 Allatory, díszítal szer lovak, marhák- és juhoknak. Kémi 60 év óta a legtöbb itálólban használatban évrághányánál, rossz emésztésű, valamint tehéneknél a tej javítása s a tejelőképesség fokozása céljából. Egy doboz 1 kor. 40 fill. fél doboz 20 fill. Valódi csak a fenti védjeggyel és kapható minden győgszertárban és droguarokboltokban. Főraktár: 8848
 Török József győgszert. Budapest, VI., Király-u. 12.

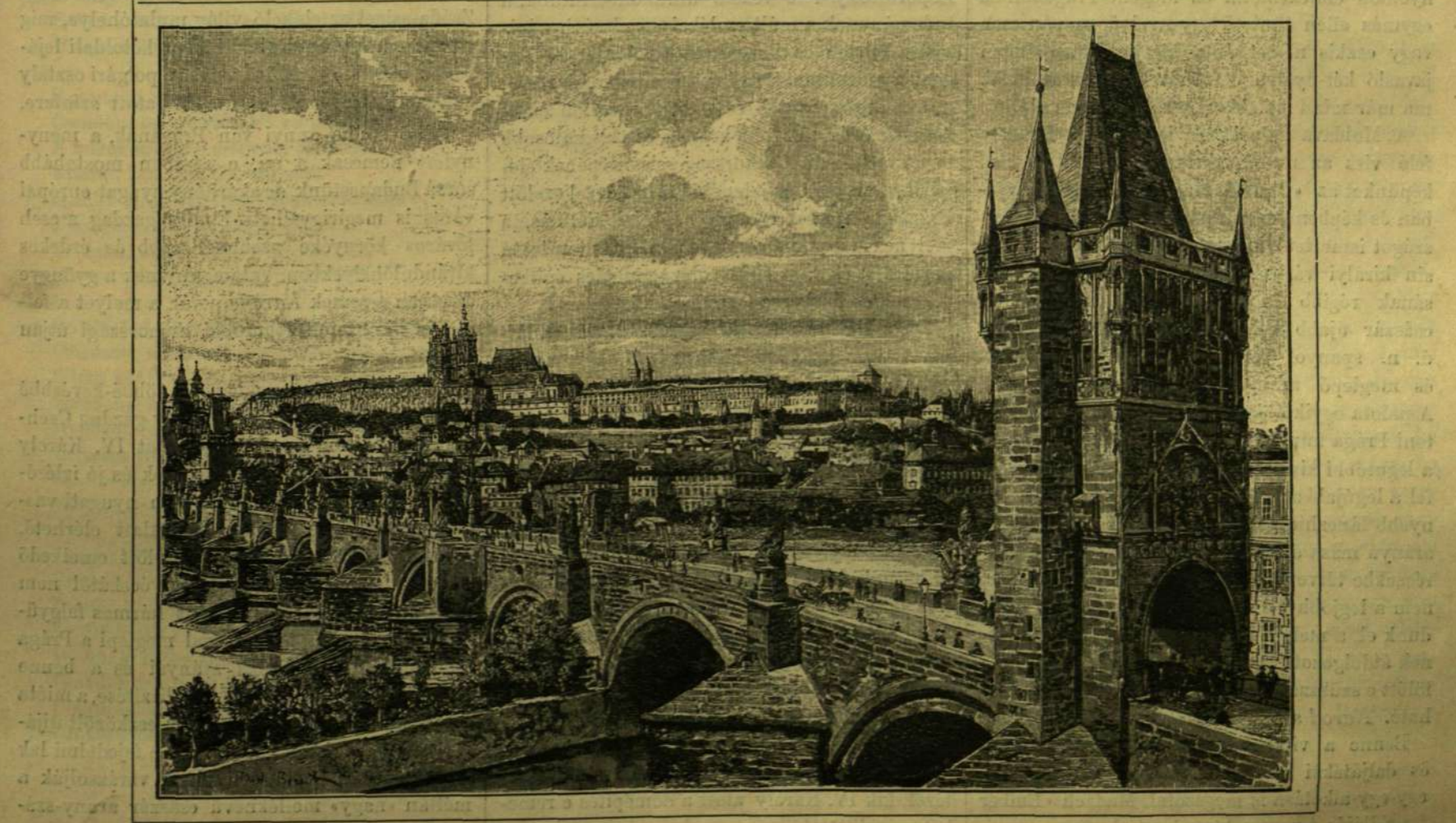
25. SZÁM. 1901. BUDAPEST, JUNIUS 23. 48. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt egész évre 24 korona (télre 12 *), Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG (télre 8 *), A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) egész évre 10 korona (télre 5 *). Kétféle előfizetéseket a postállyal megkötött viteldj is csatlakoz.

PRÁGA.
 U RALKODÓNK prágai látogatása a napokban Csehország fővárosára terelte a közfigyelmet. A Moldava-menti «arany»-város különben alig szorult a politikai időszeregajánló-levelére, hogy érdeklődésünket magára vonja. Humboldt Sándor a maga idejében földrésünk négy legszebb városa közé sorolta. Konstantinápoly, Lisszabon és Nápoly kétségtelenül tengerparti fekvésükkel ragadják magukhoz a pálmát. Prága környékét a természet nem áldotta meg oly pazar bőkezűséggel, mint amazokat; s hogy egy sorba volt állítható velük, azt inkább az emberkéz alkotásainak, nagy idők beszédes tanújeleinek köszönhetette, melyek szerencsés elhelyezésben, gyönyörködtető változatossággal illeszkednek a szerényebb szépségű táj arányos körvonalaiiba.

Magyar embert, ha a hatodfélszáz éves Károlyhid közepén állva nélnék néz s a folyó ellenkező irányát egyelőre figyelmén kívül hagyja, — a jobbék felől húzódó Hradsin, a királyi palotával és a csücsüves székesegyházzal a budai vár-hegyre, a délnék emelkedő Petrin vagy Laurenziberg pedig a mi Gellért-hegyünkre emlékezteti. Ennek a tetején, az Eiffel-torony alakját utánzó kilátóról lehet a legjobban áttekinteni a «száz-tornyú» Prágát, a melynek tisztes ódonóságú középkori emlékei között egy lázas sietséggel előretörő új város ipari és kereskedelmi, tudományos és művészeti élete forr és pezseg.
 A Moldava két partján épült régi város köré, mely IV. Károly bőkezűségének köszöni legnevezetesebb emlékeit, a századok folyamán egész sora az újabb községeknek telepedett. Ma már nagyobbbrészt egybeolvadtak a tulajdonképeni

Prágával. Ennek legelénkebben lüktető erét, a II. Ulászló építette bizarr csücsüves torony alatt kezdődő utcát követve, az ó-város fő-terére jutunk, a hol a Teyn-hof mögötti kéttornyú Mária-templom huszita emlékei és a régi városháza előtt állapodunk meg. Ennek középkori agyafúrtsággal alkotott nevezetes óraművét még ma is a legtöbb idegen és vidéki fölkeresi. Az ó-városi Ring és az orosz templom mögött döntik épen mostanában halomra a régi hírhedt zsidó-várost, a melynek csak néhány jobb sorsra érdemes nevezetessége, így a csücsüves kis koromfekete zsinagóga és a messze földön ismeretes zsidó temető kerüli el a jobb levegőre méltán áhítózó belváros érdekében végzett nagy takarítást. A hajdani jezsuita-kollegium roppant épületesoportját megkerülve, a már említett Károly-hidhoz jutunk. Európa négy

PRÁGA. — KILÁTÁS A HRADSINRA.

A HRAD SIN PRÁGÁBAN.

hires régi kőhidja közül ez az 1352-iki nagy árvíz után épült nevezetes alkotás a leghosszabb. Hosszabb valamivel a mi lánchidunknál, mert az itt egész kis tóvá szélesedő Moldava jobb és balpartján mélyen benyúlik íveivel a hársorok közé. Mind a két parton egy-egy hatalmas őrtorony regél a véres harcokról, melyeknek e sokat ostromolt, számos belvillongástól szaggatott város annyiszor tanúja volt.

IV. Károly, a luxemburgi ház pompaszerető és bőkezű sarja, ki alatt Prága aranykorát élte, e hídon kívül még számos tekintélyes épülettel díszítette székvárosát, melyet 1348-ban Közép-Európa legrégebbi egyetemével a szellemi élet kiváló középpontjává is avatott. Napjainkban az egyetem német és cseh nyelvű két főiskolára oszolva, ép úgy, mint az újabb alapítású műegyetem is, a huszita tusák hevére emlékeztető tüzzel harcol, nem mindig csupán a tudományok nemes versenyterén, hanem elég gyakran a napi politika szenvedélyes összetűzéseinek porondján is. E küzdelmekre különben léptenyomon emlékeztetik az idegent Prágában az egymás ellen tüntető egy-nyelvű, csupán cseh vagy csakis német, és a kiegyezést szerényen javasoló két-nyelvű utczanevek; de az utóbbiak ma már mind ritkábban kerülnek szem elé.

A Moldava balpartjára kelve át, a Hradsin felé visz az útunk, melyről bemutatott első képünket az «Oszták Magyar Monarchia irásban és képen» című nagy munkának Csehországot ismertető kötetéből vettük át. A Hradsin királyi várkastélya II. Ulászló uralkodásának régebbi és I. Ferdinánd meg Rudolf császár újabb keletű alkotásaival, kivált az ú. n. spanyol terem fejedelmi pompájával és meglepő arányaival köti le a figyelmet. A palota egyik ablakából igen jól át lehet tekinteni Prága mind a nyolc hidját, melyek közül a legutóbbi királylátogatás alkalmával avatták fel a legújabbat. Ennek helyén előbb egy szerényebb lánchidacska, a mienknek jóval kisebb arányú mása állott. E hídon a jobbparti városrészekbe térve vissza, a cseh nemzeti színház nem a legjobb elhelyezésű épülete előtt haladunk el, a mely a megnyitva előtt leégett elsőnek átdolgozott terve szerint épült. Szinpadija fölött e szűkszávi, de sokat mondó felirat olvasható. *Narod sobě!* (A nemzet önmagának!)

Benne a világirodalom legjelesebb drámái és daljátékai sorában olykor a magyar lélek egy-egy alkotása is megszólal. Madách «Ember tragédiája»-t nemcsak a német, hanem a cseh

színház közönsége is élvezi. Vrchlicky és Brábek kitűnő fordítása e nem kevésbé szinzerű, mint a mily mély bölcselmi tartalmú költeménynek teljesen az eredetihez méltó átültetése. Ugyancsak Vrchlicky, a csehnek egyik legnagyobb élő költője és szerencsés műfordítója, Aranyinak «Buda halála»-t is kedves olvasmányává tette a művelt cseh közönségnek. S itt mellest megemlíthetem, hogy a cseh napilapok tárca-rovatában a francia, orosz és lengyel szépirodalom mellett legsűrűbben a magyarból való fordítások szerepelnek. Jókai, Mikszáth és mások elég gyakori vendégek a cseh lapok és folyóiratok hasábjain.

S a mily élénk a mai Csehország szellemi munkássága a szépirodalom terén, ép oly eleven pezsgés tapasztalható a tudomány és művészet birodalmában is. A meglepően gyors felvirulású szépművészet ép a napokban kapott az uralkodó bőkezűségéből új palotát. A város egyik legnagyobb terén, a Venczel-téren álló díszes nemzeti múzeum pedig, a melyet a színházról a Lóportorony felé vezető útunkon érintünk, a tudománynak a múlt emlékei megőrzésére irányult kegyeleletes buzgalom tanúsítja. Az idegent a múzeumnak leginkább a néprajzi része, mint a legsajátosabb és a legjellemzőbb érdekelheti. Még nagyobb arányú és változatosabb képet tárt elénk Csehország szláv népeinek életéből, múltjából és jelenéből a hat évvel ezelőtt Prágában rendezett cseh néprajzi kiállítás, a melynek maradandó emléke a kiállítás területén megőrzött falu, az egész ország népies építkezésének és házberendezésének hű képe.

Itt, a kiállítási terület szomszédságában látjuk a város saját kezelésében lévő nagyszabású villamos művek középpontját telepét, mely a városi vasutat és világítást s e mellett gyár- és kisipari munkagépeket is ellátja 8000 lóerőre fokozható áramfejlesztőivel. A hajdani királyi kertek helyén, változatos alakulatú területen kanyarognak a nagy kiterjedésű népliget árnyas sétautjai, melyeket követve, ismét más oldalról juthatunk fel a Hradsinra, Prága e legendás és történeti emlékekben oly gazdag akropolisáira. Az ujjáépítés alatt lévő székesegyház, mely szent Vid nevét viseli, majd csak a most serdülő nemzedék férfikorában fog teljes régi fényében pompázni; de már most is ékes tanúságot tesz hatalmas arányaival és gazdagon kiképzett esücsíves formáival a francia mesterek áhítatos művészetéről, kik IV. Károly alatt a dómépítés e remekét megalkották. Benne Csehország nagy szent-

jeinek, Venczel királynak, Adalbert prágai érseknek és kivált Nepomuki Szent Jánosnak ereklyéin s emennek barokk díszű ezüst koporsóján kívül, még számos nevezetes látnivaló bilincseli le figyelmünket. A székesegyház mögötti kis román György-kápolna falképeit megismerve, visszatérünk a palota hátsó udvarába, hol a Daliborka, egy dűledező régi torony a fenekén lévő börtönnel, a II. Ulászló korabeli parasztlázadás szomorú véget ért hőseinek legendás alakját idézi emlékeztetünkbe. A monda körébe vesző ábrándos népzéért Smetana egyik, nálunk kevésbé ismert operája varázsolta elő a feledés homályából. De minket jobban érdekel a palota harmadik udvarában lévő kút fölötti Szent Györgyszobor. Ennek érzébe öntött fél életnagyságú lovas alakja természetes mozdulatával arról mond bús regét, hogy hová emelkedhetett volna kedvezőbb körülmények között a magyar művészet, a melynek már a XIV. század második felében ilyen fejlett technikával dolgozó mesterei voltak! Mert a középkori szobrászat e kis remekműve magyar emberek alkotása, és Kolozsvári Miklós festő fiainak, Mártonnak és Gyögynek a nevét iktatja díszes helyre nemcsak a hazai, hanem az egyetemes műtörténelem lapjain.

A Hradsinról, a cseh főnemesség renaissance és barokk izlésű palotáinak sorai között, a Mala strana (Kis oldal) városrészbe s innen a Moldava balpartján a Straka-féle nemesi akadémia előtt a folyó irányában tovább sétálva, a Ferenc József-hídon és az ezt folytató Erzsébet-utczán a József-térre, majd a legelőbbskel utczán, a Grabenen ismét a Venczel-térre juthatunk. Vagy pedig az élénk Karlin városrészt látogatjuk meg a József-térről északra haladva, vagy aztán a zöldelő Žižkov lejtőjéről is vessünk egy pillantást a szemben emelkedő Hradsinra. Innen a szépen fejlődő Kr. Vinohrady (Királyszőlős) városrész kiesebb, élékertjes házakkal szegélyezett utczáin keresztül a Vyšehradra kelhetünk át, a honnan a mondai pogánykor cseh fejedelmasszonya: Libuša, a prágai várat a hagyomány szerint betelepítette. A Vyšehrad dombjáról még egyszer végig tekinthetjük a Moldava Prágát átszelő szakaszát, a rajta úszó smaragd-zöld szigetekkel. Közülök az új hid alatti Zsófia-sziget az előkelő világ mulatóhelye, míg az ép említett Ferdinánd-hídról kétoldali lejárókkal elérhető Czéllövő-sziget a polgári osztály zajosabb ünnepeinek sűrűn látogatott színtere.

Üdítő zöldje annyi van Prágának, a mennyiért nemcsak a mi, e részben mostohább sorsú Budapestünk, de akárhány nyugat-európai város is megirigyelheti. Ép ily gazdag a cseh főváros környéke szebbnél-szebb és érdekes kirándulóhelyekben. Valamennyinek a gyönyge azonban a remek *Karlstein* vár, a melyet a felség is kitüntetett legutóbbi csehországi útján látogatásával.

A regényes váromokban és többé-kevésbé épen maradt várkastélyokban oly gazdag Csehország területén is ritkítja párját IV. Károly építőkédvénnek, pompaszeretőténnek és jó izlésűnek e szép emléke, mely a cseh nyugati vaspályán Prágából alig egy óra alatt elérhető. A mézsziklákön erdős fensík fölött emelkedő vár, a sietve csörtető Mies folyócskától nem messze, kettős, sőt helyenként hármas falgyűrűjével és vasok főtornyával meglepi a Prága felől érkezőt. Hatalmas arányai és a benne lévő kápolnák művészi gazdag díszítése, a mióta az állami és országos költségen eszközölt ujjáépítés mind többet állít helyre e fejedelmi lak régi fényéből, — teljesen élénk varázsolják a múltán «nagy» melléknevű császár arany-szadát.

Az akkoriban igazán bevehetetlen erősség csendes erdei magányában, s a fővárosához mégis egészen közel, az uralkodó kellemes pihenő helyeül volt szánuva; egyúttal azonban a birodalom és az ország kincseinek, a koronázási jelvényeknek biztos őrhelyeül is, a melynek oltalmára a környék 22 lovagja volt kötelezve. Hosszú lenne a vár sokféle viszontagságait s a róla szóló mondákat elregélni. Bennük tükröződik Csehországnak és nagy múltú fővárosának változatos sorsa. Nem csoda, ha a cseh hazafiak keble új reménytől éled, mikor a hozzájuk visszatérő fejedelmi kegy biztató szavaiból merítenek reményeik számára újabb istápot.

K. L.

A KIS DEÁK.

Mint tékozló, ki nem gondol a jövőre,
A naptól úgy árad szét a hő sugar,
Néma, titkos csendbe van a föld merülve,
S fészékén szunnyadoz az elalélt madár.
S lelkem e hő nyárban oda visszazállott,
A mi csak a tied, édes ifjuság!
Oh ti szivárványos, dalos, ifjú álmok...
Hiszen voltam egykor én is kis deák.

Tüske sebezzen bár élted sivar útján,
Bolygó vándorként ki célhoz nem találás:
Kérj egy dalt, csak egyet abból a szép korból,
S megenyhül, megszébbül a kopár világot.
Ifjuság, ifjuság, oh te tündérország,
S ottan is, abban is nyíló rózsaszág!
Rajta harmateppest csókos nap sugar...
Hiszen voltam egykor én is kis deák.

S látlak újra téged, szülőföldem képe,
Te erdős, te komoly, öreg Nagyenyed,
Bethlen Gábor földje, hősök temetője,
Mint madár a fészékét, úgy köszöntelek.
Dalt regél a Maros sodró, szőke árja
Dalt szőleje, földje, dalt zúgnak a fák,
Lelkem húrján halkán ébred ifjuságom...
Hiszen voltam egykor én is kis deák.

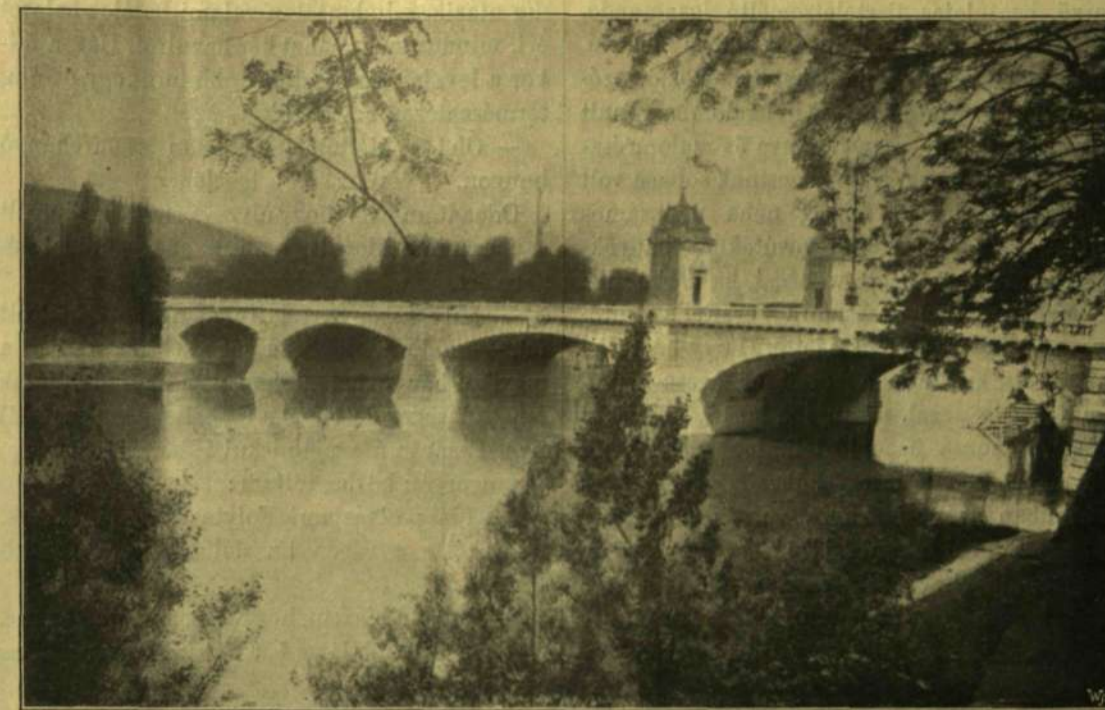
Ott a Maros partján békateknőt szedtünk,
Berkében virágot, lepkét, bogarat,
Iskola udvarán «kótyát» játszadoztunk
S telente golyókban dobtuk a havat.
Csendül lelkemben az iskola hangja,
A mely bűgön, hosszan jelt leokézra ad
S éled minden, mint egy ringó délibábon...
Hiszen voltam egykor én is kis deák.

S csendült a harang, ha hítt az imádságra,
Csendült, ha temettünk s ha megjött a nyár;
A mikor aggódva örömmel az otthon
Kitárult karokkal ölelésre várt.
S nincs a földnek ilyen csoda muzsikája!
Búgásodra éled az a szép világ...
Te dalos, napfényes, virágnító élet, —
Hiszen voltam egykor én is kis deák.

S itt, a hol most állok, tán Hunyadi kardja
Czikázott, villámlott érted, óh hazám,
S lent mintha gigászok törnék a sziklákat:
Széchenyi hajója győzött a Dunán,
Hunyadi, Széchenyi és te Bethlen Gábor,
Lelketek élteti ezt a szép hazát,
Az a csoda-tiszta, bífvös-bájos, fényes,
Melytől legszebb lángot fog a kis deák.

Lángot, a legszebbet, honszeretet lángját,
Éretted, te drága, szép magyar hazám;
Éretted a sír is szőfeszíti zárát,
Az élő halált s a holt élet kíván.
Itt élünk, itt halunk, mint a Szózat mondja,
Csókunk áztatja meg drága, szent porát...
Csak a szíved legyen honszerető, tiszta:
Örökifjú élti, lelkes kis deák!

Garda Samu.

AZ ÚJ PRÁGAI HÍD.

A KÉT NAGYBÁCSI.

Amerikai elbeszélés.

Irta Sidney Herman Preston. Angolból fordította S. A.

I.

Nem csoda, hogy nem nagyon dicsekedtem a nagybátyámmal a feleségem előtt. Hat hónapos házasságunk alatt teljesen osztoztunk egymás gondolataiban és érzéseiben. Ha Marion valamit eltitkolt volna előlem, megszokadt volna bele a szívem; én meg még álmomban sem gondoltam arra, hogy titkolozzam bármiben is ő előtte. Csak arra nem jött meg az alkalmas pillanat sehogysem, hogy megvalljam neki, hogy van egy nagybátyám. Mert az a gondolat, hogy ezt el kell mondani, rettegéssel töltötte el a szívemet, annyira, hogy mikor néha kisérletet tettem, hogy erre a tárgyra vezessen a társalgást, dadogni kezdtem és kerültem a tekintetét. Ő erre kijelentette, hogy okvetlenül nyomja valami a lelkemet, a mely gyanúsítást megmáltatlankodva utasítottam vissza.

Megemlítettem volna a nagybátyámat, mint fekete bárányt a családban, ha megtudtam volna, hogy Marion rokonságában egyéb is van, mint éretnes és tiszteletré méltó ember. Csakhogy mind, mind feddhetetlenek voltak a rokoni, s így aztán nem mertem eldicsekedni vele, hogy olyan nagybátyám van, a ki gonosz-tevé.

De hát, hisz tulajdonképen nem is tudtam, van-e nagybátyám? Másfél esztendeje, hogy hírt se hallottuk s ez a hallgatás csak azt jelenthette, hogy nincs már ezen a világon, a hol egy-egy megindító mese balszerencséről mindig jövedelmezett számára némi kis pénzküldeményt. Mert a rokoni hírszékenysége ellen intézett merényletei rendszerint illő jutalomban részesültek, még pedig azon okból, mert azt remélték, hogy ha kéréseit teljesítik, akkor talán kevésbé valószínű, hogy hazatér. Mint meséiről, élénk tollú, a részletekre gondosan kiterjeszkedő volt — csak hogy, sajnos, következtelen. Egy alkalommal például elvesztette a bal karját vasúti munka közben, — arczképet is mellékel, melyen bal karjátja ujjá üresen lógott le. Négy hónappal később újabb szerencsétlenség érte: ugyancsak a balkezét meg-harapta egy kutya, melynek fogai közül meg-mentett egy gyermeket. (A mellékelt fényképen a balkeze be van kötve.)

Hát hogy állhattam volna elő Marionnak ilyen mesével, mikor ő oly állhatatos szeretettel

beszélte az ő «édes-kedves Andrew bácsija»-ról, hogy az ellentét közte és az én bácsim közt mindig szemem előtt állott? Nem igen osztoztam az öreg úr, Andrew bácsi iránti lelkesedésében. Alig láttam őt, de azt tudtam, hogy elnevezte házasságunkat s azt akarta, várjon Marion még egy esztendeig, a míg ő visszatér Európából s meglátja, kedvencz húga kifogástalan férjét választott-e, vagy nem. Különben is, nehéz lett volna megszeretni az olyan embert, a ki, miután figyelmesen megnézte arczképemet, azt a megjegyzést tette rá, hogy a szájam gyange jellemre vall. Marion ártatlan nevetéssel mondta el ezt nekem s nagyot nevetett méltatlankodásomon. Ha én is azt hittem volna, a mit ő, hogy ez a megjegyzés teljesen alaptalan, vele nevettem volna én is, de titokban mindig gyanakodtam, hogy nincs bennem elég határozottság s így kellemedenül esett, ha annyira az elevenemre tapintottak. Azt reméltem, hogy a hibám titokban maradjon, mert nagy gonddal törekedtem határozottan modorra szert tenni és hirtelen cselekedtem minden helyzetben, a nélkül, hogy gondolkodtam volna azon, helyes lesz-e, vagy sem.

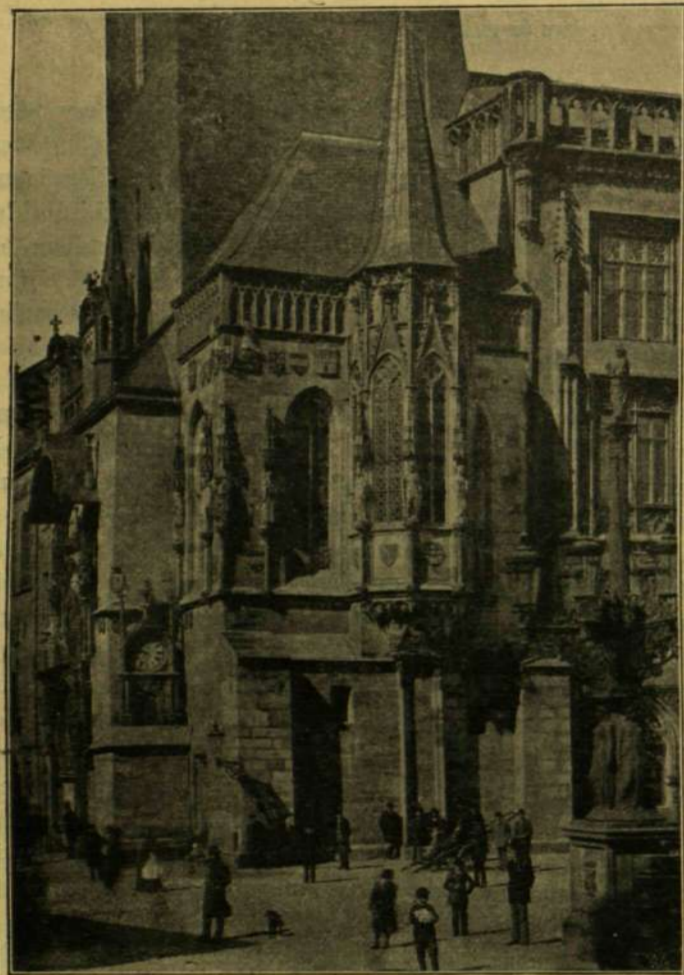
Mindazáltal, a mennyire lehet, elfojtottam előttem, mikor Marion Andrew bácsiról beszélt s igyekeztem elhinni neki, hogy valóságos remeke a természetnek. De különösségeit nem nézhettem azzal a szerető gyengédséggel, mint Marion. Így például én kiállhatatlannak találtam, hogy valaki még a saját házában sem ül le ebédre sem egy perccel előbb, sem egy perccel később a rendes óránál, hogy a vasúthoz ép a vonat indulása percében ér ki s aztán leszállja a vasúti hivatalnokokat, ha a vonat öt másodperccel később indult. Minden formai dologban pontos volt, mint az óragép, de arra figyelmeztettek jó eleve, hogy ha meglátogat minket, nem szereti, ha a vasútnál várják, ha az egészsége után kérdezősködnek, vagy ha nagyon törődnek a kényelmével. Egész sereg ilyen dologra emlékeztem, a mit szeret vagy nem szeret s bár hangosan nem mertem ezt a véleményemet kinyilvánítani, meg voltam győződve, hogy Andrew bácsi valami vén zsugori lehet. Nem is értettem, hogy lehet a feleségem annyira vak a hibái iránt. Teljesen tisztában voltam az én Harry bácsim tökéletlenségeivel, de mégse adtam volna őt Andrew bácsiért.

A két férfiú teljes ellentéte volt egymásnak jellem és minden egyéb dolgában. A feleségem

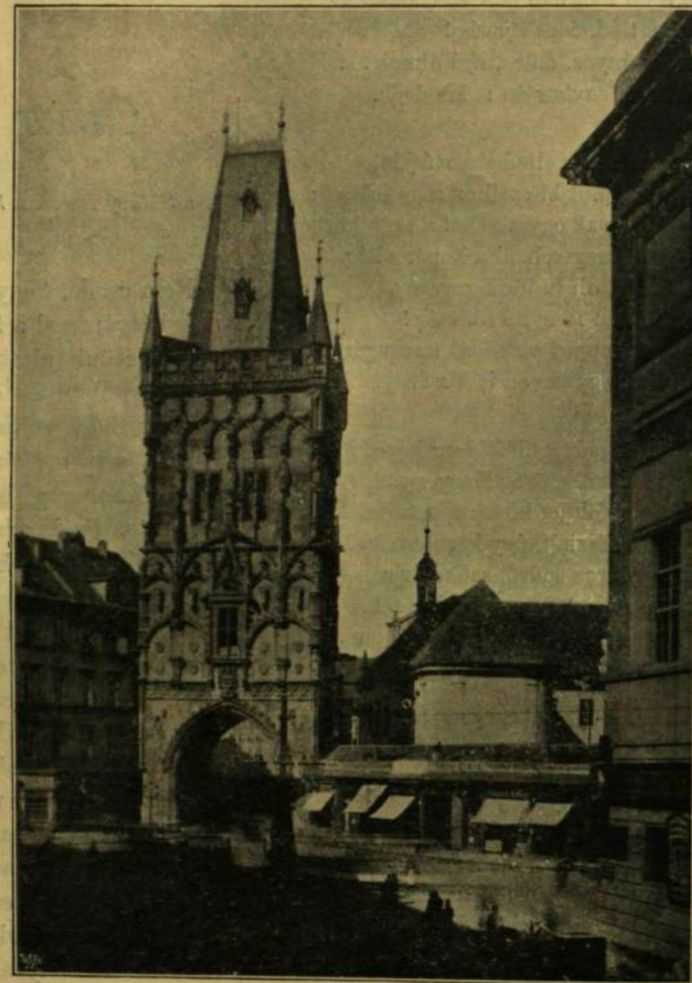
nagybátyja öreg volt és mogorva, gazdag, vagyonszerző, becsületes, tiszteletreméltó, igazmondó. Az én nagybátyám ellenben kellemes modorú, rendszerint szegény, ha lehetett tékozló, szédülgő, hazug. Andrew bácsi nyugalmra vonult bérkereskedő volt, vasuti, bányá és malomrésvények tulajdonosa. Harry bácsinak sohase volt foglalkozása, bár az éhség néha napszámos munkára is kényszerítette vasútánál, bányákban, malmokban. Andrew bácsi, ha bérkocsiba ült, természetesen óraszámra bérelte, s pontosan az árszabály szerint fizette. Harry bácsi, ha pénze volt, kibérelte a kocsit az egész napra, nem törődve azzal, mennyibe kerül, a kocsist pedig, ha hozzá hasonló lelkületű ember volt, megvendégelte s hercegi bőkezűséggel fizette; ha azonban a kocsis kapzsi volt és gyanakvó, ott hagyta várni valami átjáró ház vagy középület főkapuja előtt órák hosszat, míg ő maga a másik kapun, vagy valami mellékajton eltűnt.

tekintetere, — ez a bácsim afféle csavargó, mindig utazik, minduntalan valami halálos baleset éri, minduntalan pénzt kér hazulról. Hát, a mikor a levelei elmaradtak több mint egy év óta, természetesen azt hittük —
— Óh! — kiáltott fel Marion szemrehányó hangon. — És mi van a levelében?
Odaadtam neki, hogy olvassa el. Areza kipirult s a szeme csillogott, a mint az első oldal végére ért.
— Mily regényes! Mily nemes! — kiáltott fel, — hallotta a házasságod hírért, mikor a mexikói bányákban dolgozott s elindult éjszak felé, húszezer dollárral a zsebében. A pénz felét neked szánta nászajándékkul Henry, érted?
Mogorván közbeszóltam:
— Idáig olvastam. Folytasd, hadd lássuk, nem kér-e a végén tíz dollárt posta fordultával.
— Én nem hiszem, hogy ilyesmi volna benne. Teljesen igaznak látszik, a mit ír. Hogy nézhetsz

«Utóirat. Küldök egy kosár baraczkot, Csekély ajándék, de magam szedtem a számodra s vigyáztam, hogy csupa szép, nagy baraczk legyen. Ezek a gyümölcstermesztők olyan gazemberek, hogy azt hiszem, ez az egyetlen becsületesen csomagolt kosár, a mely valaha a Michigan államból jött. Sajnálom, hogy nincs elég pénzem, hogy a postaköltséget előre megfizethessem, de majd megadom neked máskor.»
H.
Marion ijedt sikoltással ejtette le a levelet.
— Mit jelentsen ez? — Kérdezte rémülözve, nem tudva, sirjon-e, vagy nevéssen.
Erre a kérdésre nem tudtam felelni magam sem. Végre nevettem Marionnal együtt a furcsa ellentét a rejtelmes tizezer dollár és a kosár baraczk között. Majd nekidühödten kiáltottam fel, hogy bizonyosan lopott baraczkot akar velem elfogadtatni s hogy nem fizetek egy krajczárt sem a postaköltségért.
Aztán mégis csak fizettem egy dollárt és öt

ERKÉLY ÉS ÓRA AZ Ó-VÁROSI TANÁCSHÁZON.

A LŐPORTORONY.

KÉPEK PRÁGÁBÓL.

A levelet letettem a reggeliző asztalra a nélkül, hogy többet elolvastam volna belőle, mint az első oldalt. Elzüllött nagybátyám kellemetlen alakja, melyet oly gyakran kiűztem elméből házasságom óta, most megjelent közvetlen előttem, többé már nem mint elmosódó árnyék, hanem mint kinzó valóság. Főlnéztem Marionra, a ki tágra nyitott, rémült szemekkel nézett rám.
— Henry, — rebegte — mitől ijedtél úgy meg? Mi történt?
— Óh, semmi, — feleltem én megnyugtató mosollyal. — Legalább semmi nevezetes — csak egy hír a bácsitól. . .
— Andrew bácsitól? Óh, Henry, csak nem beteg tán?
— Nem. Nem is ő tőle való a levél, hanem Harry bácsitól.
— Harry bácsitól? Nem is tudtam, hogy neked ilyen nevű bácsid is van.
— Én se tudtam. Azt reméltem, — azaz hogy, azt hittük mindnyájan, hogy meghalt valahol. Látod, — magyaráztam neki, feleletül rémült

oly mogorván, mikor a bácsi rablók kezébe került s csak a puszta életét menthette meg?
— Nem a pénzt bánom én, — azt se bánám, ha az életét se mentette volna meg — hanem . . .
— Ne csinálj ilyen rossz tréfákat, — vágott közbe a feleségem — nem fogom meghallgatni.
— Csak olvasd tovább, — mondtam én.
— «Nem volt egy garasom se, — olvasta a feleségem hangosan, — de keresztüldolgoztam magamat az országon azzal az elhatározással, hogy az Egyesült-Államok kormányához fordulok: eszközöljön ki számomra kártérítést a mexikóiaktól. Különbem nem törődtem volna a dologgal, mert hozzá vagyok szokva a balszerencséhez, — ha a neked szánt tizezer dollár is el nem vész. De ezt meg kell kapnod.»
«Sokkal jobban meghat, mintsem elmondhatnám, ha meggondolom, hogy mióta utoljára láttalak, elérted a férfikort s nem süllyedtél a bűnbe és bolondságba, a mely megrontotta az én életemet. Örülj Henry, hogy csak a külsőben hasonlítasz szerencsétlen, de szerető bátyádhoz,
Harryhoz.»

centet. Megkérdeztem a hordártól, vannak-e gyermekei?
— Vannak, kilenczen.
— Nem szeretem a baraczkot, — mondtam neki — s nagyon örülnék, ha elfogadná és hazavinné. Szó nélkül ment le a lépcsőn, hátra se nézve, a míg csak az utcasarokhoz nem ért. Ekkor egy baraczkkal betömte a esodálkozástól távra maradt száját.
A mi leginkább nyugtalanított, az volt, hogy a bácsi szokása ellenére ezúttal nem kért pénzt. Nem adta meg a címét se, a hova küldeni lehetett volna számára valamit. Gyanakodtam, hogy a levele csak tapogatózás volt valami rendkívüli kívánság iránt, vagy pedig — de arra magam se mertem gondolni, hogy esetleg személyesen akar bennünket meglátogatni.
Nagy meglepetésemre Marion sokkal inkább érdekesnek találta a dolgot, mint kellemetlennek. Végre magam is kezdtem más szemmel tekinteni. Kétségtelen, a nagybátyám gazember, de nem unalmas gazember. Így aztán bizonyos jóindulatú elnézéssel tekintettem léte-

A RÉGI VÁROSHÁZA.

A FŐVÁRTA.

A HRADŠIN VÁRKASTÉLY.

A THEIN-TEMPLOM.

PRÁGA, A KÁROLY-HÍDDAL.

A SZENT-VITUS SZÉKESEGHÁZ A HRADŠINON.

KÉPEK PRÁGÁBÓL.

zését, de azért azt még sem akartam elhinni, hogy a baraczkot nem lopta. Marion megszi-
dott, hogy így gyanúsítom.

— Ugyan, — mondotta határozottan — na-
gyon hálátlan vagy. Gondolj azokra a nélkülö-
zésekre, melyeket kiállt! Talán mint napszá-
mos dolgozott valami farmon s a baraczkot bérül
kapta...

(Folytatása következik.)

SZILÁGYI SÁNDOR (1827—1899.)

Ezen cím alatt jelent meg, mint külön-
lenyomat, a „Turul” ez évi folyamából egy 24
lapra terjedő kis füzet. Emlékezés, a melyet a
Heraldikai és Genealogiai Társaság nagygyűlé-
sén tartott *Fejérpataky* László. A két évvel
ezelőtt elhunyt történetíró emlékének csak nem
régiben kegyelettel áldoztak barátai és tisztelői
a kerepesi-úti temetőben fölállított sírköve föl-
avatásával; azt megelőzte a Történelmi Társa-
ság emlékünnepe, a melynek huszonöt évig
élte lélke volt az elköltözött, s most meg a
Heraldikai Társaságban idézi föl rokonszenves
alakját a tanítvány.

Fejérpataky is azok egyike, a kinek ő adta
az első útmutatást; a ki szintén az ő sóságos
lelkéből merítette a történetkutatásra a rugót.
Mert hát Szilágyi Sándor valóságos szende-
délylyel gyűjtötte maga köré a munkásokat;
napestig tartó búvárkodással maga adta a lan-
kadatlan foglalkozásra a példát; szíve meleg-
ségével pedig leláncolta azt, a ki egyszer a
szárnya alá jött. Haladásuk, lelkének öröm volt
s a buzdításban nem fáradt ki soha. A szeretet
volt a leghatásosabb eszköze, a mely nyomon
természetesen őt is ragaszkodás vette körül.
Ennek egyik jele Fejérpatakynek a Heraldikai
Társaságban tartott emlékezése is, a hol élte
utolsó éveiben a másodelnöki tisztet viselte az
elhunyt.

Az emlékezés végigvisz Szilágyi munká-
ságban gazdag életének szakaszán, a mely
tizennyolc éves korától számítva ötvenhárom
évre terjedt. A szépirodalom terén kezd
1846-ban egy Gutzkov-féle szindarab lefordítá-
sával a szárnypólgatást; jönnek a mozgal-
mas évek s az önévelmi harcz köti le benyo-
másokra fogékony lelkületét. Könyvek, füzetek,
röpiratok egész sora kel ki, az események köz-
vetlen hatásai, lázas sietséggel a tolla alól.
A mozgalmat elnémitja az idegen erő s követi
azt a lenyűgözöttség kora. Szilágyi a feltáma-
dás kihalt reményének élesztgetéséül, nyomban
1850-ben szépirodalmi füzeteket szerkeszt.
Arany, Jókai, Tompa, Gyulai, Szász Károly
dolgoznak neki. A cenzura betiltja a füzetek-
ket; Szilágyi tanár lesz Nagy-Kőrösön s itt
adja magát Szabó Károly és Salamon Ferenc
tanártársai körében a történetírásra s szaká-
datlan munkásságot fejt ki 1867-ig, e téren.
Akkor felhozta őt báró Eötvös József a kul-
tusztisztviselő tükárnak. A fővárosban
szoros kötelékbe lép a Történelmi Társulattal,
s 1878-ban Trefort Ágost kinevezi őt a buda-
pesti Egyetemi könyvtár igazgatójává, a mely
minőségben két évvel ezelőtt végezte áldásos
életét.

Fejérpataky emlékezéséde futólag érinti a
történetíró, mint a kit a Történelmi Társaság
ünnepies ülésén Károlyi Árpád már méltatott,
kritikailag. Tanítványainak útmutatóját, a szer-
kesztőt és a könyvtárnokot állítja elének az
emlékezésed. Szilágyinak egész iskolája volt.
Ő irányította a hetvenes évek elején a kor-
mány figyelmét az akkoriban Sichel vezetése
alatt állott bécsi „Történet kutató intézet”-re,
s neki köszönhető, hogy évente ott nyert
bővebb kiképzést egy-egy magyar ifjú. Több-
nyire az ő tanítványai. Azok, a kik ma ne-
vet képviselnek a történetírás terén; azok a
kik hűséges munkatársai lettek, mint a „Száz-
adok”, a „Történelmi Tár” és a „Történelmi
Életrajzok” szerkesztőjének; azok, a kik taná-
csért, útmutatásért mindennapos környezői vol-
tak az Egyetemi Könyvtár falai közt, a melynek
foliánsoktól kissé nyomott légkört vonzóvá
tudta tenni egyénisége lekövő erejével.

Az ő tudományosomja szomjat keltett s ön-
kénytelenül munkába vitte a közelébe jutót.

Botha Lajos boer fővezér felesége, a ki most Euró-
pába jött, állítólag azért, hogy férje megbizásából
Krügerrel a béke ügyében tárgyaljon.

A száraz adminisztratív, úgynevezett kezelési
szempont mellett egy magasabb tekintet meleg-
gítette a lelkét. A tudomány előbbre vitelének
volt szentelve az a munka, a melyet hűséges
tanítványaival és társaival húsz éven át, az
Egyetemi könyvtárban végezett, és pedig élete
utolsó éveiben oly megtört testi szervezettel,
hogy más rég elvesztette volna annak senyvesztő
hatása alatt a lelki erőt is. Derűs kedélyvel ha-
ladott a lassú múlás útján a biztos vég felé. Éve-
kig Gasteinből nyert frissítő életerőt, a melyet
aztán mindig a mások javára értékesített. Nem
ismerte az önzést. A mások java boldogította őt.

Méltó, hogy annyi melegséggel emlékezzék
meg felőle, mint emberről, a tanítvány, mint
a minővel a Heraldikai társaságban Fejérpataky
László áldozott neki. Sz. D.

UTOLSÓ ÓRÁM.

(Sully Prudhomme.)

Egy szót se szóljatok ti, kik köröttem álltok,
Végórámat ha várom;
Egy csepp összhang csupán mindaz, a mit kívánok
S csöndes leszen halálom.

Enyhít az édes dal. Varázslatán lerázza
Bilincseit a lélek,
Ringásátok kinom szelíden álmodásba,
De ne halljak beszédet.

Meguntam rég a szót, mely gyakran jár a csellel
Öszinteség mezében,
Jobb már nekem a dal, megértem azt nem kell,
Elég ha általérem.

Ha átérzem a dalt, mely-lelkemig elérve
S édes balszámra válna,
A lázból átvezet az álmok lágy ölébe,
Onnan meg a halálba.

Egy szót se szóljatok ti, kik köröttem álltok,
Végórámat ha várom;
Enyhítésül csak egy csepp összhangot kívánok
S édes leszen halálom.

S keressétek fel őt, szegény, öreg dajkát,
Ki most nyáját legeltet
S mondjátok meg neki: csodás szeszélye támadt
Hanyatló életemnek.

Szeretném hallani, a mint egy régi ének
Fakad ajkán remegve,
Egyhangú, megbható, melyben enyhül a lélek
Háborgó, vad keserve.

Ráleltek biztosan: hosszú az életútja
A konyhósülte népké;

A magamfajta meg húsz évre húszat újra
Bizony aligha ér meg.

S majd hagyjatok vele egyedül, hogy szívéré
Szívem reá akadjon
S dalolni fog, kezét forró fejemre téve,
Merengő, gyöngé hangon.

Ő lesz akkor talán köztük, kiket szerettem,
Az egyedüli itt lenni
S gyermekkorom felé böcsődalába' lelkem'
Átrengeti szelíden,

Hogy meg ne érezem, midőn a búsupercz int,
Mi háborog szívemben,
Hogy öntudatlanul, hogy úgy enyészszek el, mint
Gyermekként megszülettem.

Egy szót se szóljatok ti, kik köröttem álltok,
Végórámat ha várom;
Egy csepp összhang csupán mindaz, a mit kívánok
S csöndes leszen halálom.

Szabados Ede.

FARKAS-TÖRTÉNETEK.

Angliában, mint Harting írja «Kiveszett bri-
tanniai állatok» című művében, egyáltalán nem
ismerik már a farkast, Németországban is alig
néhány helyen. Pedig hajdan oly nagy számmal
fordult elő ez a vad Angliában, hogy a január
hónapot egyenesen róla nevezték «farkashó-
nak. Csak VII. Henrik uralkodása alatt veszték
ki magva is. Ellenben Skóciában még a XVIII-
dik század közepén is találtak farkast, Irlandban
pedig az utolsó irtandó farkast 1770-ben ejtet-
ték el.

Európában másutt, így nálunk sem sikerült a
farkast kipusztítani. Pedig sok helyen hajtó-
vadászatokkal, hatóságai jutalmakkal és büntetések-
kel mindent elkövettek, hogy azt a czélt elérjék.

Nálunk különösen a Székelyföldön volt haj-
dan fenyegető a farkas-veszedelm a nyájra
és mészere, melyet éjnek idején megröhanak s
kegyetlenül megtizedeltek. Hogy némileg véde-
kezhessenek a lakosok, minden falunak köte-
lességévé tették farkasveremnek állítását, vagy
föhlívták a nyájtartó polgárokat, hogy kora reg-
gel, fegyveresen kutyákkal gyülekezzenek össze
és büntetés terhe alatt közösen induljanak a
vérengző állat üzésére. Másutt, Biharban, Csong-
rádban például egy arany jutalmat tűztek ki
minden elejtett vagy elfogott farkas után; vagy
kivetették minden városra és helysége az éven-
ként kiszolgáltató tartozott farkasok számát;
Szentese, Pécsre például 4—4 farkast vetettek ki,
Vásárhelyre, Sámsonra, Mártélyra 16—16-ot és
így tovább. A farkasbőröket azután beszolgáltá-
ták a vármegyének, mely azokat beszédte, ne-
hogy más esztendőben is elszámoljanak vele.

Még magasabb díjak voltak kitűzve egy farkas
elejtésére Franciaországban, mint egy IX. Ká-
roly alatt megjelent s neki ajánlott, képes
könyvben olvassuk, melyet Jean de Clamorgania
Saeno ura, a ponont-i tengerészet első kapi-
tánya írt. Vázolja ebben a farkas természetét és
tulajdonságait s különböző vadászati mód-
jait. A Franciaországban évenként elejtett
farkasok száma meghaladja átlag az ezerkét-
százat, s egy nőstény farkas elejtéséért 300, egy
himért 250 frank jutalom jár. Mindazáltal a
farkas nem szűnik meg állandó rettegésben tar-
tani Franciaország némany vidékeit különösen
délén, a Loire és Gèrandon regényes tájait.

Jelenkény összegekre rúg az a kár, mit a
farkasok emberéletben és vagyonban évenként
okoznak Franciaországban. Nemesak a nyá-
jakat és tyúkókat fosztogatják ki, hanem az
embert is megtámadják. Több évre tekintve
vissza, úgy találjuk, hogy egy bizonyos terü-
leten egy év alatt az emberáldozatok száma
14 volt, más helyen 20, a harmadikon ismét 30;
férfiak és asszonyok, kiket a vérengző vad fel-
falt.

Sajátságos, hogy Rosien mellett, Jurni-
ges-ben a lakosok minden évben ünnepélyt tar-
tanak a farkas tiszteltetére. Ennek a szokásnak
legenda alapja van. A Jurniégés melletti zárdá
első főnöknője, szent Anatriestha és társnői
ugyanis maguk végezték a mosást a jurniégés-i
sekreteye részére s a fehérműt rendszeren egy
öszvér szállította oda s vissza. Egy alkalommal

egy farkas megtámadta az állatot s megölte.
A szent, ki hallotta az öszvér nyögéseit, a farkas-
hoz lépett s megparanosolta, hogy vigye baza
az öszvér hulláját. A vad engedelmességet s
ettől fogva ő helyettesítette az öszvért.

De a francia krónikák leghíresebb farkasa a
gevandon-i, mely 1764-től 1767-ig űzte véreng-
zését. Egy hosszú, bár minden esetre túlzó és
fantasztikus leírás szerint a gevandon-i vad
akkora volt, mint egy egyéves bika, talpai erő-
sek, mint a medvéé, hüvelyknyi nagyságú hat
körömmel. Roppant nagyságú állkapcsai voltak,
szügye olyan volt, mint egy lóé, teste olyan
hosszú, mint egy leopárdé, farka emberkéz vas-
tagságú s négy láb hosszú. Fejszőre sötétszürke,
szemei akkorák, mint egy borjuéi és szikrázó.
Hasát fehérös szőr borította, teste többi részét
vörhenyeges, hátán lefutó, négy hüvelyk széles
fekete csikkal.

Egy akkori hírlapíró által adott más leírás
szerint, a szörnyeteg «különösen kedvelte az
asszonyokat. Szamármódra ordított, szikrázó
szemei voltak, melyekkel jobban látott éjjel,
mint nappal, s időnként úgy nyöszörgött, mint
egy tengeri betegségben szenvedő ember. Nem
félt az oroszlanoktól, s egyszer megtámadott
egy tigrist is.»

Hogy, hogy nem, ennek a leírásnak némely
részeit magára vonatkoztatta Clairon kisasz-
szony, a Théâtre Français kitűnő művésznője,
s az író ellen panaszsával lépett fel. A király is
pártját fogta a haragos színésznőnek s be akarta
csuktatni a hírlapíró. Szerencséjére ez közs-
vényben szenvedett akkor, s mire felgyógyult
volna, a becsületsértési pör szépen feledésbe
merült.

A fenevad ezért természetesen folytatta pusztí-
tásait, melyeknek számosan estek áldozatául.
Előbb csak gyermekeket támadott meg, de
hovatovább vakmerőbb lett, alig serdülő fiatal
leányokat szemelt ki áldozatúl, sőt itt-ott éret-
tebb szépségekre is szemet vetett. Püspöki
pásztorlevelet bocsátottak ki ellene, de persze
siker nélkül. Végre egy szakad dragonyos vonult
ki, hogy kézre kerítse. De a vadállat azzal mu-
tatta vakmerőségét, hogy szemök előtt ragadott
el egy leányt s véres fejét vitte el győzelmi jel
gyanánt. A kor legjelesebb vadászai hiába meri-
tették ki minden ügyességüket, hogy a dühöngő
vadat hatalmukba ejtsék. Több éven át a gev-
andon-i farkas valóságos réme lett a vidéknek;
kénye-kévre szert válogatta ki áldozatait,
melyeknek száma meghaladta a hatvanat. Sokan
azt hitték, hogy tulajdonképen nem is csak
egy farkas, hanem egész farkascsovera garáz-
dalkodik, s okozza a Loire departementban em-
ber-és állatban szenvedett rettenetes károkat.

De végre mégis útott a megtorlás órája.
Annyi eredménytelen hajszá után egy alkalom-
mal 10,000 fegyveres ember állt talpra ellene,
annyi állár után, mely a rettegett szörny el-
ejtéséről szólt, de ismét és ismét valótlannak
bizonyult, s utóljára egy pór lötte le. És
gyomrában ekkor is egy ifjú leány tetemeit
hordozta. Hulláját aztán Párisba küldték és
elégítették, mikor kitudt, hogy az egész egy —
rengeteg nagyságú vadmacska.

Am azért a gevandon-i farkas neve és fogalma
átment a népköltészetbe s az ifjú pásztorleány
a kegyeiert esengő ifjú pásztorral azzal bátori-
totta, hogy megkapja kezét és szívét, ha elejti
a gevandon-i vadat. Valóságos hétféjú sarkány
alakját öltötte a rettenetes állat a köznép kép-
zeletében. Pedig nem titok többé, hogy a far-
kas csak azokat támadja meg, a kik megijednek
tőle. A legelső föltétel tehát, hogy a ki farkas-
sal találkozik, ne mutasson félelmet, hanem
nyugodtan folytassa útját. Ha azonban a farkas
koma mégis ragaszkodik a bemutatkozásokhoz,
réme, de bevált eszköz, meggyújtani egy szál
gyufát, melynek megvillant fénye a farkast fel-
tétlenül futásra fogja bírni.

OLE BULL.

A múlt hóban leplezte le a norvég nemzet,
világhírű fiának, *Ole Bull*-nak ércszobrát,
szülővárosában, Bergenben.

Az «éjszaka Paganini»-ját felesleges közeleb-
ről méltatunk. A mint Liszt Ferenc emléke
széles e világon él, úgy halhatatlanná vált
Norvégia eme fia is.

OLE BULL SZOBRA BERGENBEN.

A művészi kivitelű szobor, *Sindring* ihletett
műve, megkapóan szép és jellemző alkotás.

A sziklás Norvégiát jelképező sziklatalapza-
ton áll a nagy művész alakja, hegedűjével ke-
zében, mintha épen játékhoz készülne. De a
mellett elmerülve hallgatja a népmese fantaszi-
tikus alakjának, a vizesekben lakó «Nökken»
tündérnek büvös dalait s azokból meríti ih-
letét!

Ole Bull, a XIX-ik század egyik legnagyobb
hegedűművésze, 1810 február 5-én született s
1880-ban augusztus 7-én halt meg.

Már európai művészi körúttal meghódította
egész Európát; megfordult Magyarországon is,
hol a hetvenes évek végén Budapesten, Győrött
és Pozsonyban tartott hangversenyeket.

Amerikában, a hol már régen szobrot emel-
tek neki, a szó szoros értelmében rajongtak
érte; a washingtoni szenátus aranykoszorúval
tisztelte meg, számos város, köztük New-York,
diszpolgárának választotta.

Páratlan művészeténél csak *szíve* volt na-
gyobb! Milliók szerzett, melyekkel eszményi
nagy célokat szolgált. Az emberi nyomor eny-
hítése volt legkevesebb fényűzése. E mellett
lelkes hazafi volt. Amerikában nagy területeket
vásárolt, hogy oia sűrűn kivándorló szegény
honfitársainak otthon teremtsen, új kis Nor-
végiát szabad földön, az Egyesült-Államok ha-
talmas zászlajának védelme alatt.

Haza térve, ő alapította az első norvég nem-
zeti színházat, melyet több éven át maga
vezetett.

Halála nemzeti gyász volt. Húsz nagy gőzös
kísérte a temetést lysöe-i villájából Bergenbe.
Björnsterne Björnson és Edvard Grieg mon-
dottak felette gyászbeszédet az egész országból,
sőt a külföldről is odasereglett tengernyi sok-
ság előtt.

Nagyszabású volt most szobra leleplezésének
ünnepéje is, melyen John Lund a Lagthing

(felsőház) elnöke mondott nagy ékesszólásával,
gyönyörű beszédet.

Mellesleg megjegyezzük, hogy e rokonszenves,
kiváló államférfiú: John Lund, hazánkban meleg
szeretettel csing, hűséges, igaz barátunk, ki
ezredéves kiállításunk alkalmával bájos leány-
val több betet töltött körünkben, s a ki aztán
az 1899-ik évi krisztianiai nemzetközi kon-
ferencián magyar képviselőinket ellejezhetet-
len melegséggel, páratlan vendégszeretettel
fogadta.

Norvégia kegyeletes ünnepéje alkalmából
mi is lelkes, igaz szívvel kiáltjuk feléje a mesze
távolba:

«Leve Norge!» (Éljen Norvégia.)

Dr. Rónaky Kálmán.

A KIRÁLYI VÁR SZOBRAIRÓL.

Alkotmány, Zene, Költészet.

Az a nagy arányú építkezés, mely a budai
királyi várbán már évek óta foly, befejezéséhez
mindinkább közeleg. Most a főhomlokzat óriási
kupoláján dolgoznak serényen, melynek egyik
kiváló ékessége a *Damkö* József által mintázott
«Alkotmány» című szoborcsoportozat lesz.
Nagy hatású ez allegorikus csoportozat már
méreteinél fogva is. Főalakja egy a magyar
koronát tartó arkangyal, három méter és húsz
centiméter magas. Kiterjesztett szárnyai alatt
jobbról, balról két ifjú térdel. A jobboldali alak
mindkét kezével az aranybullát tartja, mintegy
talapzatúl a szent koronának. A baloldali ifjú
jobbát esküre emelve tekint a magasba, baljá-
ban a királyi kardot tartja. Gondolatban, fel-
fogásban és kidolgozásban egyaránt jeles ez a
csoportozat. A szobor sósokúti kőbe faragva fogja
ékesíteni a királyi palota kupoláját.

Ez alkalommal bemutatunk még két alle-
gorikus szoborművet *Damkö Józseftől*, melyek

A költészet.

A zene.

a palota táncztermét, illetve annak külső homlokzatát díszítik. A zenét és költészetet ábrázolja ez a két egyszerű, bájos nőalak. A költészet alakja kezében lyrát tart, fejét borostyán-koszorú övezi. Ihletteljes arca a magasba tekint és nemes vonásaival Sapphót juttatja eszünkbe. A Zene műzsája szintén antik felfogású, de e mellett egészen eredeti és ugyancsak becsületére válik alkotójának. Ez a két alak szintén sóskúti kőből készült; magasságuk ezeknek is három méter.

T. K. E.

EGYVELEG.

* A kasmír kendő készítése ősrégi iparág a Himalája hegység alján fekvő Kasmír tartományban s bár újabb időkben már sokat hanyatlott, jelenleg is körülbelül 16.000 szövőszéken készítik. A szövőszéket rendszeren földalatti helyiségben állítják fel s egy-egy többnyire három ember dolgozik festőkkel és hosszú, keskeny, csónakoknak nevezett toló eszközökkel. Az előrajzolt alakok finomsága miatt a munka oly lassan halad előre, hogy a legfinomabb sálknál a három munkás egy nap alatt alig készíthet el egy hüvelyknyi darabot s az egész kendő elkészítésére egy teljes év szükséges. Kevésbé finom darabokból 6-8 darab készül el egy évben. Kasmírból évente mintegy százezer darabot visznek ki leginkább Konstantinápolyba, de Oroszország és Anglia felé is sokat. A legfinomabb kendőket, melyekből bármelyiket kényelmesen keresztül lehet húzni egy gyűrűn, több ezer koronáért adják el, de vannak 150 koronások is. Ismeretes azonban, hogy Törökországban és Kelet-Indiában igen sok kendő készül, mely kasmír kendő név alatt kerül a piacra.

* A legrégebbi papírpénz, mely korunkig fennmaradt, a londoni British Múzeumban van. A XIV-ik század második felében uralkodott Hung-Vu kínai császár adta ki. Európában 1694-ben adta ki az első bankót az angol bank.

* A kínai szótár 5020 kötetből áll és csak azelőtt három évvel készült el. Műtán egy ily példányt egyesek alig vehetnek meg, a szótár használata csekély díj lefizetése mellett, szegény embereknek pedig ingyen a közoktatási miniszterium könyvtáraiban meg van engedve.

* A földregés hatása. A múlt tél folytán Mexikóban előfordult nagymérvű földregések alatt Zopothon városának nagyobb része teljesen elpusztult, a határában levő két [] mérföldnyi kiterjedésű tó pedig a fenekén megnyílt óriási repedésen eltűnt.

* A „Parasztbecsület” (Cavalleria rusticana) című dalmű szerzője, Mascagni Péter nyolcz hétre Amerikába készült, hol különféle városokban hangversenyeket fog adni, a miért hetenként 48 ezer korona tiszteletdíj van részére biztosítva.

* A kigyók és a melegforrások. Egy francia természetű Mont d'Or vidékén kigyókat keresve, azt tapasztalta, hogy ezen állatok hideg időben melegvíz-források közelében tartózkodnak. Néhány vasúti munkás ugyanott ily helyen egy csomó kigyóra bukkant, s fekhelyük alatt ásva, rövid idő múlva egy új melegforrást talált.

* Egy kézirat biblia. London egyik legismertebb régiségkereskedőjénél: Solheby-nél legutóbb egy kézirat Wickliff-féle biblia is szerepelt az eladandó tárgyak között. A 15 1/4 hüvelyk magas és 10 3/4 hüvelyk széles pergament kötetet, mely 1410-ből való, 25.000 koronáért vásárolta meg egy régiséggyűjtő. Az ár nagy, de az ár is valóságos remekmű. Gyönyörű angol faktura frás az egész, gazdagon díszítve kicsiny képekkel és színes kezdőbetűkkel.

* Drága csipkegyűjtemények. Viktória királyné csipke-gyűjteménye 1.600.000 koronát ért meg, az amerikai Astor-család szintén majd ennyit, míg a Vanderbilt-család csipkeit 2 millió 400 ezer koronára becsülik.

* A párisi montmartrei boulevard zálogházában naponta átlag 1000 darab arany és ezüst órárt zálogosítanak el.

* Londonban minden éjjel vagy hatezer ember hajlék nélkül szabad ég alatt hál.

* A leghosszabb távbeszélő vonal jelenleg az, mely Berlint Bordeaux-val köti össze. A vezeték réz sodronyának hossza 1200 mérföld.

* Az angol hadi kincstár birtokában lévő 25 ezer teve részt az indiai, részint pedig a dél-afrikai hadsereghez van beosztva. Ezen hasznos állatok tartása sokkal kevesebbe kerül, mint egy ló rendszeres ellátása, azonkívül egy teve átlag hatszor annyi terhet bír el, mint a ló.

* London korcsmai egymás mellé építve, 76 angol mérföld hosszú területet foglalnának el.

Az Alkotmány.

A BUDAI KIRÁLYI VÁR ÚJ SZOBORMŰVEI DAMKÓ JÓZSEFTŐL.

PRIELLE KORNÉLIA.

Ritka évfordulót ért meg a napokban a Nemzeti Színház kitűnő művésznője: Prielle Kornélia. Most múlt ugyanis hatvan éve, hogy 1841. június 10-én Szatmárott Tóth István igazgató társulatánál megkezdte művészi pályáját. Színészünk történetében úgyszólván egyedül álló jelenség, hogy művésznő annyi ideig működött volna a színpadon, mint Prielle Kornélia, a ki még most is, minden újabb szerepével babéralt szaporítja. Mert jól tudjuk, a nagy kort elért Déryné is, alig negyven évi szereplés után már nagyrészt elvesztette hatását a közönségre és kénytelen volt diósgyőri magányába visszavonulni. Jókainé-Laborfalvi Róza, ha megünnepelte is ötvenéves művésznői jubileumát, ekkor már mintegy tizenöt éve nem játszott. Néb Máriáról, László Józsefről, az elmúlt idők eme kiváló, sokáig szerepelt művészeiről is kimutathatjuk, hogy működésük nem volt folytonos.

Prielle Kornélia a mostani évforduló alkalmával nem lépett a nagyközönség elé, hanem csöndben, félrevonulva ünnepelte azt a napot, melyen valamikor rozoga színpadon, deszkákból összetakolt alkotmányban kezdte meg dicsőségteljes pályáját.

A „Vasárnapi Újság” hasábjain nemrég volt arról szó, mint emelkedett Prielle Kornélia, mint követte a soubrette szerepeket Gauthier Margit alakítása és mint tudott „Tiszaháti libáská”-jával ép oly sikereket elérni, mint Corával vagy utóbb a „Nagymamá”-val. Pedig — tán ez utóbbin kívül — nem igen irtak főképp ő rá való tekintetből darabokat, de bármely szerep került kezébe — pedig ezek száma ötszáz körül van — mindig beleöntve azokba lényeg költői finomságát, előkelőségét, oly sikereket aratott, hogy gyakran műsort is teremtett. Elég lesz hivatkoznunk a „Morituri” ez idej előadására, hol egyedül a „Fritzchen” anyja érdekelte a nagyközönséget s ez volt az a vonzóerő, mely eme darab előadásakor megtöltötte a Nemzeti Színházat.

Hosszú hatvan éves pályáján Prielle Kornéliát folyton ünnepeleék és bárhol fordult meg, a Kárpátok alján vagy az Alföld városáiban, mindenütt diadalt diadalra halmozott.

Mily hatással működött s mennyire meghódította a közönséget, leginkább kitűnik ez akkor, ha megismerjük levelezését. Mert a művésznő 1844-től kezdve úgyszólván minden levelet megőrzött s leveleinek számát bizvást tehetjük hét-nyolczszázra. Míg a legrégebbieket egy kis kazettában vannak, két szalagocskákkal átkötve, — addig az újabb idők levelezése évenként van külön csoportosítva. Rendkívül sok érdekes foglaltatik bennünk s a magyar színészet történetének megírásához tömördek becses anyagot fognak annak idején szolgáltatni.

Mert nem magánérdekű levelek ezek. Mindenikből megismerünk egy-egy eddig nem ismert jelenséget, vagy okot, a mi megvilágítja színészünk történetének nem egy homályos pontját.

Különösen érdekes adatokat nyújtanak azok a levelek, melyeket Prielle Kornélia egyes igazgatókkal vagy színészekkel, (Krecsányi, Csóka, Lukácsy Miklós, E. Kovács Gyula, László József, Takács Ádám, stb.) váltott; megismerjük ezekből, minő volt azon időkben színészetünk helyzete egy-egy vidéki városban. Gyakran olvasunk oly sorokat, melyek ismét arra nézve adnak felvilágosítást: miért ment tönkre egy-egy szintársulat, miért nem tudott keresztülvergődni a nehézségeken, miért nem győzte le a

felmerült akadályokat. Másutt a vidéki színészi gócpontokat látjuk haladni azon az úton, mely a mai fejlődött viszonyokhoz vezetett. Egyes levelekben megnyilatkozik a felmerülő tehetségek iránt való érdeklődés és a mai művész-nemzedék nem egy tagjának pályája kezdetét látjuk magunk előtt.

De még tán becsesebbek azok a levelek, a melyeket egyes kiváló férfakkal váltott. Megkapóan nyilvánul báró Podmaniczky Frigyesnek, a Nemzeti Színház akkori intendánsának figyelme, mikor a művésznőnek 1881-ben, színpadra lépésének 40 éves fordulóján a Nemzeti Színház örökös tiszteletbeli tagságát ajánlja fel.

Nem kevésbé érdekes ama levelezés, mit Zichy Antal ír Párisba az ott időző művésznőnek. Amaz időkbel való ez, mikor Jókai svábhelyi villájában felmerült az az eszme, hogy jó volna színész-nemzedékeket nevelni és a távozó E. Kovács Gyula helyére meghívják Egressy Gábor fiát, Akost.

Szigligeti Edével folytatott levelezése a dra-

Strelisky legújabb felvétele.

PRIELLE KORNÉLIA.

maturg gondolkodására vet világot, ki a francia dráma elővételét hirdette és a magyarnak fejlesztésére törekedett. Még régebbi keletű az a levélváltás, mikor „A bajusz” című vígjátéka szereposztása érdekében ir hosszabb levelet Szigligeti, és itt megismerjük esztetikai elveit is.

Paulayval és első nejevel akkor vált Prielle Kornélia leveleket, mikor ninesen közelükben. De aztán megtudjuk, mily előadásokat látogattott az „Ember tragédiája”-nak színrehozója a külföldön, milyenek voltak benyomásai, melyeket ott nyert a Théâtre Français-ban, vagy mikor Sarah Bernhardt látta. E jellemző sorok bepillantást engednek a korán elhunyt dramaturgnak gondolatvilágába. Ép oly megkapó Paulay nyilatkozata, a mikor az „Ember tragédiája”-ra készül. Látjuk, a mint ott ül íróasztala előtt, lelkét önti alkotásába. csak hogy színpadra alkalmazza irodalmunknak e remekművét, mit azóta a külföld is megcsodált.

Gróf Teleki Sándor szellemes levelei visszatükrözik ez érdekes írónk egységét.

Leóve Klára, a fogságot szenvedett írónő levelei az erdélyi lelkes főúri családok gondolkodására vetnek világot, a mint minden iránt érdeklődnek, a mi szép és nemes. Más alkalommal meg

látjuk, mily lelkes magyar nő volt Teleki Blanka grófnő életrajzának írója, kinek figyelmét nem kerülte el az irodalmi és társadalmi élet egy mozzanata sem és mindig ott van azok sorában, kik nem csak maguk buzgókodtak, hanem lelkesítettek is.

Még a művésznő családi levelezéséről akarunk szólni, mert ez is szinte elűtő a szokásos levélváltásoktól. E levelezésben megismerjük nem csak a művésznőt, hanem a jószágos gondolkozású nőt, a gyermeke boldogságán fáradozó, aggódó anyát, a rokonai dolgát is szívén viselő jó nénit.

Egész gyűjtemény az is, a mit a művésznő elismerő, köszönő levelekből őriz. Ezek megőrzését nem a hiúság sugalta; hanem e levelekből fogja majd az utókor megismerni sok oly eszmének mikénti létrejöttét, a mi felől eddig semmiféle tudomásunk sem volt.

Van ezenkívül több oly levélváltás, mely azért fontos előttünk, mert látjuk, mint rendezgeti a művésznő a budapesti főúri társaság előadásait, mint ad irányt egy-egy felmerülő eszmének. Előkelő főúri családok keresik fel bizalmukkal és az előkelő művésznő mindig meglepő érdeklődéssel viseltetik törekvéseik iránt, s többször érezhető gondolatvilágának hatása ott, a mágnesi körökben rendezett előadásokban.

Nagy érdekű ama kis képeses könyvecske, melybe Prielle Kornélia szerepeit följegyeztette. A mióta ugyanis fölkerült a Nemzeti Színházhoz, esetről-esetre bejegyzte e könyvbe a darab címét és a szerepet, melyben játszott. Olyan kis pontos napló, mit nem nélkülözhet az, ki Prielle Kornélia fejlődését, haladását, sikereit vizsgálgatja. Ebből tudjuk meg, hogy legtöbbször játszta a Nemzeti Színházban Reville hercegnőt az „A hol unatkoznak” című darabban és a „Nagymamá”-t. De viszont, ha például Gauthier Margitot a Nemzeti Színházban csak 28-szor játszta, vidéki szereplése közben ez egyetlen szerepet összesen mintegy kétszázszor játszotta s jól tudjuk, művészi fényes sikerrel. Bárcsak minden művész, pályája kezdetétől fogva ily pontos feljegyzéseket vezetne, sokszor megismerőnk belőle a közönség izlését, az igazgató törekvéseit, a művész ambícióját.

Igen szép gyűjtemény az is, mit Prielle Kornélia ama kritikákból gyűjtött össze, melyeket pályafutása közben róla irtak. Ezekből látjuk, miként fejlődött hazánkban a színi kritika, míg mai színvonalát elérte.

Diszes könyvekben, kemény kartonon vannak felerősítve ama cikkek, tanulmányok, melyek akkor jelentek meg, mikor a művésznő a Nemzeti Színház örökös tagja lett, és mikor a királyi kegye is kitüntette, elsősül a magyar művésznők közt.

Ehhez hasonló ama kötet, melyben a vidéki jutalomjátékok alkalmával a karzatról szórt versek, alkalmi költemények vannak. Ezek is bizonyítják, hogy játékaival mily nagy hatást ért el és hogy hányszor lelkesítette költeményírásra tisztelőit, kiket művészetével meghódított.

A kegyelet műve ama kötet, melyben mind azt gyűjtötte össze a művésznő, a mi férjére, Szerdahelyi Kálmánra vonatkozik. Az ott megőrzött levelek, nyomtatásban megjelent tanulmányok számos visszaemlékezéssel vannak tarkítva, és ha majd akad, ki megírja a magyar bonvivant-ok pályafutását, ki összeveti Szerdahelyi Kálmán, Halmi, Náday játéka felfogását, bizonyára e kötethez fog nyúlani, mint a legértelmesebb forráshoz.

Oly aprólékos pontossággal van itt minden összegyűjtve, hogy a színészet-történetírás úgyszólván készen találja benne anyagát.

Nem kevésbé érdekesek ama képek és emléktárgyak, melyek előkelő izléssel berendezett szalonját díszítik.

AZ AUTOMOBIL-KIÁLLÍTÁS A TATTERSALLBAN.

Már e vázlatos ismertetés is eléggé bizonyítja, hogy Prielle Kornélia birt kellő érzékkel az iránt, a mi azt, a ki a színészet történetével előszeretettel foglalkozik, érdekl. Gyűjteménye egyike a legérdekesebbnek. Most az évforduló alkalmából ismét szaporodnak ezek és valóban nem zárhatjuk be másként e sorokat, mint ama kívánsággal, hogy az emléktárgyakhoz Prielle Kornélia elkészíthesse felvilágosító jegyzetét is.

Naményi Lajos.

AZ AUTOMOBILOK TÖRTÉNETÉBŐL.

Több mint százados kísérletezés után megértük, hogy géppel hajtott bérkocsik járnak a nagyvárosok utcáiban.

Cugnot már 1776-ben feltalált olyan kocsit, mely gézzel volt hajtható; de sem az utcaépítés akkori rendszere, sem a bekövetkezett forradalmi viharok nem arra valók voltak, hogy e nevezetes találmány további tökéletesítésére lehetett volna gondolni. Ötven évvel később már Anglia ragadta ki a kezdeményezés pálmáját Franciaország kezéből s 1820-tól kezdve egymást érték a szabadalomkerések a „gőzpostakocsi” megvalósítására.

Mindannyi között akkor a Gurney-féle kocsiszerkezet érdemelt elsősort s vergődött legnagyobb hirre. De az első kísérletnél az a szerencsétlenség érte, hogy kázanja szétrobbant s e miatt föltalálójá, a ki különben orvos volt, elkedvetlenedve hosszabb időn át szüneteltette vállalatát. Csak 1827-ben vett új szabadalmat egy tökéletesebb szerkezetre, mely már a kázan szétrobbanását is lehetlenné tette. Ebben ő sajátosságosan, az emberi és állati testet vette mintául s e kázanát alkotó 40 csövet is erekek és visszereknek nevezte el.

Ez a gépkocsi, melyben hat személy szá-

mára volt hely belül és tizenöt számára kívül, négy egész hónapon át járt a Gloucester és Cheltenham közötti 15-ödfél kilométer hosszú úton; de ekkor megszüntette működését s mivel más kísérletek is több-kevesebb balesettel jártak, a maguktól járó kocsik megint feledékenység homályába kerültek egy időre.

Husz évvel ezelőtt azonban egyes francia czégek figyelme megint feléjük fordult a De Dion és Bouton cég kezdte meg a gőzgépek czélszerűbb szerkesztését, omnibuszok és könnyebb, háromkerékű kocsik számára. 1889-ben már Peugeot petroleummal töltött tartányokkal tett kísérletet, a mi aztán az 1894-ben Páris és Róma között tett próbatúráján teljes sikert is aratott.

De már tavaly a petroleum- és benzín-motor is kénytelen lett átengedni helyét a villamos motornak.

A francia gyárosok egyre vetélkednek még a legjobb módszer kigondolásában, mely a maguktól járó kocsik elterjedését a legnagyobb olcsóság, veszélytelenség és gyorsaság mellett biztosíthatná. Kisebb utakra a petroleum mutatkozik czélszerűbbnek, de nagyobb terhek, vagy nagyobb számú utasok szállítása czéljából még mindig visszatérnek a gőzérő alkalmazásához, mint a Scotte-féle omnibuszvonatoknál, a melyek 42 személy számára adnak kényelmes ülőhelyet, s óránként 12–15 kilométer középgyorsasággal haladhatnak.

Fő akadályá még az ilyen kocsik nagyobb elterjedésének, hogy aránylag drágák.

Mindazáltal az automobilon népszerűsége Párisban rohamosan terjedt. Az 1898. év őszén már a párisi főpostahivatal is rendezett be egy motor-kocsijáratot a levélküldemények szállítására, melyet a világitásra szánt villam-telep táplált, s mely 800 kilogramm teherrel 20 kilométernyi utat tudott megtenni. Pár hónap óta

DEIMLER-FÉLE AUTOMOBILOK AZ AUTOMOBIL-KIÁLLÍTÁSON.

Budapesten is sikerrel használják a levélgyűjtő postások az automobilt.

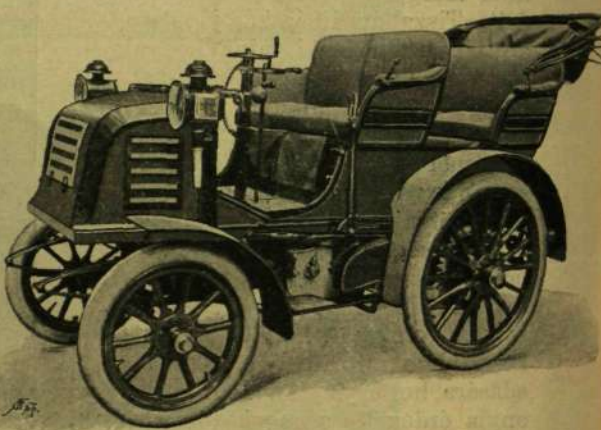
A párisi automobil-klub, — melynek a legelőkelőbb arisztokrácia képviselőin kívül Loubet elnök is tagja, — a Tuileriákban minden évben rendez kiállításokat, sőt versenyeket is. Egyik ilyen verseny alkalmával a Páris és Bordeaux közötti 565 kilométer útvonalat, — a mi Franciaország területének két-harmad része — a motoros kocsik alig 12 óra alatt tették meg, pedig ezen út megjárására a páris-bordeaux-i express-vonatnak 8 órára van szüksége.

Ez idő szerint Franciaországban több, mint 600 kocsigyár 120.000 munkánál többlet foglalkoztat s az e gyárakban befektetett tőke legalább 100 millió frank és évenként több ezer motoros kocsit állítanak elő.

Az automobil-ipar fő törekvése most, melynek minden találmányát szenteli: hogy olyan kisebb rendű motor-kocsit állítsanak elő, a melynek árát oly közepes vagyonú emberek is megbírhassák, a kik nem adhatnak egy hat lóerejű automobilért 10.000 frankot.

Másfelől még mindig nagy nehézségeket okoz a hajtóerőnek gyors értékesítése is, a mit csak az akkumulátorok súlyának csökkentése segíthetne. De ebben a tekintetben is napról-napra érezhető a technika haladása. Eddig 50 kilométer volt a villamossal hajtott kocsik gyorsaságának legfelső határa. Ma már sikerült egyes kocsikat annyi hajtóerővel ellátni, a mennyi 150 kilométer távolságra is elegendő.

Hogy az automobil kezelése is megkövetel bizonyos gyakorlati ügyességet, az önként érthető. Épen azért a párisi „Compagnie Générale” külön gyakorló iskolát szervezett az automobil-hajtásban kiképezendő kocsisok számára. Ez egy tágas térség, mely részben macadám,

DE DION-BOUTON-FÉLE AUTOMOBIL.

részben fa- és kőburkolatú s különböző terep-emelkedéseket és aláhajlásokat mutat. Itt-ott bádorgó utazott embercsoporthok, kerékpárok, stb. vannak föllállítva, a melyeket a gyakorló kocsisnak tökéletes ügyességgel ki kell kerülnie, mielőtt az automobil vezetésére képesítő bizonyítványt megkapná.

A francziáknál az újabb években még a következő rendszerű kocsik vonták magukra a figyelmet: A Stanley-féle amerikai találmány, mely négy lóerejű, csinos külsejű, szép járású, de igen sok tüzelőt fogyaszt el, s így nem féltik tőle a Dion és Bouton-félet, mely kevesebbet emészt és a kázan lehűtését is ügyesebben eszközöli, s melyet a legsikerültebb szerkezetek közé soroznak. Sokan pártolják a Bollé-rendszerű kocsit is, mely három lóerejű s jól fékezhető. Mások a Marot és Gardon-féle rendszert becsülik többre, melynek motora a Peugeot-éhoz hasonlít, de kocsija biztosabb egyensúlyú és könnyebben kormányozható.

Mindezen kocsfajták nagy érdeklődést keltettek, de minden jelességeik mellett is arról győzték meg a szakértőket, hogy az állati erőt teljesen fölöslegessé tevő gépkocsi még mindaddig nincs föltalálva. Viszont azonban el kell ismerni, hogy jól burkolt utcákon és jókarban tartott közutakon már az eddigiek is igen használhatók, mint már több érdekes verseny is tényleg kimutatta.

Nevezetes esemény volt az automobil kocsik készítésére nézve 1898-ban a berlini kiállítás és az azzal kapcsolatos versenykocsizás Berlinből Lipcsébe és vissza. Ez a verseny

Négy üléses „Phactonnet”.

Négy üléses „Tonneau”.

Három üléses „Victoria”.

Könnyű áruszállító kocsik.

PEUGEOT-FÉLE AUTOMOBILOK A BUDAPESTI AUTOMOBIL KIÁLLÍTÁSON.

és a kiállított kocsik vizsgálata június 1-től 12-ig tartott s benne csak könnyű és közepnehézségű kocsik vettek részt: általában francia, angol és német gyártmányok. A hajtóerőt tekintve, tizenhat villamos és 10 petroleumos, vagy benzines kocsit volt bejelentve, de a versenyen csak egy petroleumos és 11 villamos kocsit jelent meg, mintegy igazolásaül annak, hogy a villamos hajtóerő sokkal tökéletesebb az égő folyadékoknál.

A kiállított, illetőleg a versenyre jelentkezett kocsik vizsgálata igen érdekes volt. Az első napon főleg a szerkezetek és a külső csin bírálgatása mellett csak rövidebb próbameneteket tartottak. A második naptól kezdve a tizedikig minden kocsinak 60 kilométernyi utat kellett megtennie naponként, hogy járóképességüket, erőfogyasztásukat, biztonságukat és gyorsaságukat kitanulják. Járatták a kocsikat síkon, lejtőkön, különféle meredekségeken, hogy kitapasztalják, mire képesek és mennyire tudnak ellenállni a netaláni sérüléseknek. Szóval minden sajátságukra és minden szükségére kiterjedő figyelemmel fürkésztek s bírálgattak mindent. A tizenegyedik napon arra nézve tartottak vizsgálatot, hogy a kilenc napig használt melyiken miféle nyomokat hagyott; a tizenkettedik napon pedig még egy közös járatot tartottak a környéken s ezzel be is zárták a kiállítást és versenyt.

A kísérletek eredménye az lett, hogy a villamos erejű kocsik sokkal felülműlják a gőzgépeket, de csak oly helyeken, a hol villamtaratójuk megtölthető; egyebütt a petroleumos és benzines kocsik használhatóbbak.

AZ ÚRNAPI KÖRMELET BÉCSBEN.

Fényesen üli meg Úrnapiját mindenütt a katolikus egyház, de az ekkor tartatni szokott körmenet sehol másutt nem olyan pompás, mint Bécsben. A szertartás fényét legfőképp az emeli itt, hogy maga az uralkodó s az uralkodóház tagjai is részt szoktak benne venni, nem különben a legfőbb állami és udvari méltóságok, a tábornokok, stb. Az idei úrnapi körmenet pedig még a szokottnál is nagyobb pompájú volt, mert ez időben épen Bécsben időztek a delegációk és tagjaik, köztük a magyar delegátusok is nagy számmal vettek benne részt. A magyar urak fényes díszruhák nagy mértékben hozzájárultak az ünnepi pompához.

Az uralkodóház tagjai reggel hét órakor indultak a Hofburgból. A király, nyolcz pompás fehér lótól vont díszkocsiban vonult a Szent István-templomba, oldalán Ferenc Ferdinánd trónörökösével; a kocsit jobb oldalán gróf Paar lovassági tábornok, főhadsegéd lovagolt, ott voltak még József Ágost, Frigyes, Lipót Szalvátor, Péter Ferdinánd, Henrik Ferdinánd, Lipót Ferdinánd, József Ferdinánd, Ottó és Ferdinánd Károly főhercegek. A fényes kocsisort egy szakasz dragonyos zárta be.

Az ősi Szent István-templomban tartott mise után a főkapun kivonult a menet, melyben a mennyezet alatt Gruscha bíbornok hercegének vitte a szentséget. Utána haladt a király az uralkodó család tagjaival. A király tábornagy diszruhába öltözötten égő gyertyát vitt a kezében. Így haladt a menet a belváros főbb utcáiban át.

Alkalmunk van ezen körmenetről három érdekes fényképet közölni, melyeket a budapesti társaság egyik előkelő hölgytársa, egyik delegátusunk leánya vett fel. Mind a három kép a Graben-en tünteti fel a menetet, a mint visszatérőben a Szent István-templom felé közeledik. Az egyikben tisztán látható Ó Felsége alakja; mögötte gróf Szapáry Gyula, a magyar delegáció elnöke halad, mint a legidősebb aranygyapjas. E kép jobb oldalán az árva-ger-

mek formálnak sorfalat. A másik képen, baloldalt, a zászló alatt Széll Kálmán díszmagyar ruhás alakja tűnik fel, mögötte báró Krieghammer közös hadügyminiszter, a kép jobb oldalán szélről pedig Spaun tengernagy, a tengerészet parancsnoka látható. A harmadik kép a magyar testőrök fényes csapatát mutatja be.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SZOBRÁNAK LELEPLEZÉSE KOLOZSVÁRT.

E hó 16-án leleplezték le Kolozsvárt a Fellegvárán vezető újonnan épített szertartású ut egyik szép fekvésű pontján föllállított Erzsébet-szobrot.

Az eszme dr. Haller Károly miniszteri tanácsostól indult ki, melyet aztán a városi építőegylet választmánya és hölgybizottsága megvalósított. Az út kiépítéséhez a szükséges pénz közadakozásból gyűlt össze, a szobrot pedig, mely Strobl Alajos ércbe öntött műve, Böllöny Józsefné úrnő adományozta a városnak. A talapzat elkészítésére Böllöny József intendáns a gróf Zichy Géza „Roland mester” című dalművét adta elő a kolozsvári Nemzeti Színházban. Így jött létre a szobor, melynek talapzata Pákey Lajos technológiai igazgató művészi alkotása. A talapzat műmárványból készült.

A szobor-leleplezési ünnep napugaras, szép időben folyt le, küldöttségek és nagy közönség jelenlétében. A polgári daleylet „Szózat”-a nyitotta meg az ünnepélyt, mely után dr. Haller Károly ünnepi beszéde következett, mire a lepel lehullt a szoborról. A katonai zenekar a magyar himnuszot játszotta, s a katonai küldöttségek tisztelegtek a szobor előtt. Ezután a város, a nőegylet, a Ferencz József tudományegyetem kör, a testületek és egyesek letették koszorúikat. Ditrói Nándor elszavalta Felszegi Dezsőnek „Oltár a Fellegváron” című, ez alkalomra írt versét, melynek utolsó verszaka így hangzik:

Alattad elterül az ősi város...
Régen kincsesnek hívták, — most is az:
Hálában gazdag ez a régi város;
Nemesen érz, büszke és igaz!...
Oh, szent Erzsébet, áldva vagy örökre!
Felejtés fátyla Téged nem takar;
A föld kihülhet... Nem, az ég felette!
Veled lesz ott is: néped — a magyar!

Szvacsiná Géza kir. tanácsos, polgármester meleg hangú beszéd kíséretében a város gondjába vette a szobrot, köszönetet mondván Hal-

Daimler-féle automobil omnibusz.

Villamos automobil.

ler Károly elnöknek, valamint a jegyzőnek a létesítés körül kifejtett fáradozásért. A dalkör záró énekével az ünnepély véget ért.

FŐURI ESKÜVŐ.

A Kálvin-téri református templomban folyó hó 18-án fényes főúri társaság gyűlt egybe, Bathányi Iván gróf tartotta esküvőjét báró Radvánszky Géza és neje, szül. Waldeck grófnő leányával, Radvánszky Ella bárónővel. Az esküvőn jelen voltak: Telesi Sámuel és Bathányi Elemér grófok mint nászszónokok; Vay Sándorné és Héderváry Károlyné grófnők mint nászszónokok; Tisza Lajos és Waldeck György grófok mint pálcás urak; Bathányi Ella, Bánffy Katinka, Waldeck Valéria grófnők, Nyáry Margit és Radvánszky Karola bárónők és Latinovich Márta mint koszorúseleányok; Bánffy Miklós, Csekonic Iván, Héderváry Sándor, Dessewffy Emil, Wenckheim László grófok és Radvánszky Antal báró, mint vőfélyek. A násznap sorában ott volt még: gróf Nádasdy Antal, gróf Károlyi Mihály, gróf Bethlen Balázs, gróf Waldeck Frigyes, Blaskovich Elemér, Latinovich Albin, gróf Héderváry Károly, Justh Ferenc, báró Bánffy György, báró Radvánszky György, Salamon Géza, ifj. gróf Waldeck Frigyes, gróf Telesi József, gróf Vay Béla, gróf Vay Sándor, báró Radvánszky Albert, gróf Károlyi István, gróf Bathányi Lajos, Bathányi Gézáné grófnő, Telesi Józsefné grófnő, Blaskovich Elemérné, Justh Ferencné, Radvánszky Jánosné báróné, Zichy Leona grófné és még számosan.

Valóban megkapó látványt nyújtott a fényes főúri társaság. Az urak ragyogó díszmagyarja körül élénken kivirítottak a hölgyek ékszerrel tele szőtt, pompás toilleitjei. Ezen toilletek legnagyobb része, valamint a bájos menyasszony egész kelengyája a jó izléséről régóta ismert „Monasztéri és Kuzmik utócai cs. és kir. udvari szállítók” műtermében készült. S e ruhák izléses és elegáns voltakait igazolták e czég régi jó hírnevét. A legszebbek közül leírunk néhányat:

A menyasszony ruhája nehéz fehér satin duchesseből volt. Az alj két méteres uszályval, alúl dús fodor valódi Alençon csipkéből. A derékon fichtszzerű dísz, mit elől kis mirtus-bokrétá tartott össze. Hosszú fátyol, mely — az arcot szabadon hagyva — lehelletkönnyen lebegett az uszály egész hosszában; a fején kecses mirtuskoroná.

Az örmánya, Radvánszky Gézáné báróné ruhája világos drap Camelion Lonisienből készült. Egészben be volt vonva valódi csipkével, mely alúl dús fodrot képezett. A derék valódi csipkével és mousseline de soievel volt dúsán díszítve.

A hat koszorúseleány egészen egyforma öltözékben teljesítette kedves tisztjét. Mind rózsaszín taffetasval bélelt, fehér battisztruhát viseltek. Az uszály nélküli alakon térdmagasságban keskeny, alúl hullámvonalas csipkekrúszkáció volt. Legalul frou-frou fodor, szélén keskeny érme valenciai csipkével. Hátul rózsaszín taffetas-fleur écharpe, mely keskeny fekete bársonyszalaggal volt átfonva. A derekak magasak, könyökig érő, dudoros újjakkal, melyekbe szintén csipkebetét illeszkedett. Mellmagasságban hullámvonalas csipke övezte, mely fölött apró ráncokba tűzött plastron látszott. Elöl, a közepen rózsaszín kokárda volt, mely a baloldalon ésharpeban végződött. Fekete bársonyszalaggal átfonva egyszersmind ez képezte az övet is.

Radvánszky Jánosné báróné ruhája galambszürke duchesseből készült. Egészben be volt borítva fekete csipkezővettel, melyre fekete taffetas-glaceból kivágott virág és levélképek voltak applikálva. A szoknya uszályos, alúl dús mousseline de soie plissézével. A derék szintén egészen behuzott; hosszú, alúl dudoros újjakkal s elől apró ráncokba tűzött szürke mousseline de soie betéttel.

Justh Ferencné, szül. Bathányi grófnő ruhája fehér duchesseből készült. Egészben be volt vonva lilaszín kryzanthem csokrokkal festett, fehér gazeal. A virágok körvonalai fehér selyemhímzéssel voltak kiékesítve. Az alj uszályos, két sornyi csipkebetéttel, alúl lilaszín mousseline de soie fodorral. A derék csipkebetétekből volt összállítva, könyökig érő dudoros újjakkal; alúl lilaszín csokor, melyből könnyen csavart écharpe futott ki. Ez egyszersmind — fekete bársonyszalaggal átfonva — az övet is képezte.

Blaskovich Elemérné, szül. Waldeck Kornélia fényes rózsaszín Hamitineből szabott, uszályos ruhá-

A király és kísérete a körmenetben.

A körmenet a Grabenen. (Elöl Széll Kálmán miniszterelnök, Krighammer hadügyminiszter, stb.)

ÚRNAPI KÖRMELET BÉCSBEN.

ban jelent meg. Az alján ék alakú, öt centiméter széles csipkebetét volt, mely dús, alul kerekre tágtott, en fonne fodrot tartott. A deréktól keskeny betét futott le az ék alakú betét mindenik esieskéhez. Az egyes betétek között apró szegélyekbe volt tűzve a szövet. A derék szintén selyemből és betétekből volt összeállítva; elől csipkehajtókkal, miket a közepén keskeny rózsaszín szalagból bogozott csokor tartott össze. Az újjak dudorosan értek a könyökök, éppen alul szűkek és betétekből, selyemből voltak összeállítva. s. b.

Előfizetési fölhívás.

A 'Vasárnapi Ujság' a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, évenként több mint 130 íven, s több mint ezer képpel jelen meg. E legrégibb magyar képes hetilap jövőre is hű marad alapításakor választott irányához, hogy a hazafias érületnek tolmácsa, a nemzeti haladásnak képe, a közéletnek tükré, szóval korunk történetének igazi képes krónikája legyen.

A Vasárnapi Ujság 'Regénytár' heti mellékletében a legjelesebb hazai és külföldi íróktól közöl elbeszéléseket és regényeket képekkel, s mint családi lap, kiterjeszkedik a női munkakörre és divatra is.

A 'Politikai Ujdonságok' előfizetői e lapnak hetenként egy nagy ívre terjedő politikai tartalma mellett külön díj nélkül kapják a 'Világkrónika' képes heti közlönyét és a 'Magyar Gazda' című havonként megjelenő gazdasági és kertészeti képes mellékletet. Ez új rendezés folytán politikai hetilapunk terjedelme mellékleteivel együtt bővebb, mint előbb volt; előfizetési árának azonban az eddigie maradtak.

Előfizetési föltételeink:

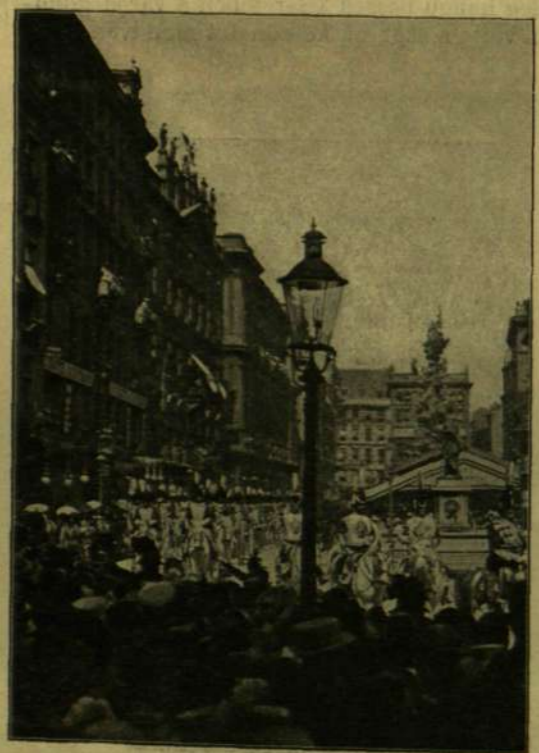
A 'Vasárnapi Ujság' negyedévre 4 korona, — félévre 8 korona.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők. Egyes előfizetéseket legszelvényben posta-utalvány által eszközölhetők.

Az előfizetőinket, kiknek előfizetése június hó végén lejár, fölkérjük előfizetéseik mielőbbi megújítására, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Mikszáth Kálmán összegyűjtött munkái. Ezen cím alatt a kitünő elbeszélőnek eddig 12 kötet munkája jelent meg egyöntetű kiadásban a Révai-részvénytársaságnál, mely most a Mikszáth másutt megjelent egyéb műveit is megváltotta azon célból, hogy Mikszáth összes munkáit egyöntetű kiadásban és jutányos áron hozhassa forgalomba. A már korábban megjelent 12 kötetet kívül egyelőre ezen újabb sorozatú kötetek kiadását vette a Révai-részvénytársaság tervebe: 1. 'Beszterce ostroma,' 2. Szent Péter esernyője,' 3. Kísértet Lublon' és egyéb elbeszélések, 4. 'Az új Zrínyiász,' 5. 'Tót atyafiak,' 6. 'A jó palócok,' 7. 'Prakovszky, a siket kovács,' 8. 'Egy választás Magyarországon,' 9. 'A gawallérok,' 10. 'A demokraták,' 11. 'Ne okoskodj Pista,' 12. 'Az eladó birtok,' 13. 'Galamb a kalitkában,' 14. 'Páva a varjúval.' Ezen új sorozat elől említett hat kötetét már megjelent díszes kiállításban. — Az új, valamint a régi sorozat egy-egy kötetének ára füze négy, díszkötésben pedig hat korona.

A magyar testőrség a körmenetben.

ÚRNAPI KÖRMELET BÉCSBEN.

Közönséges emberek címen egy kötet elbeszélés jelent meg Thury Zoltántól az 'Athenaeum olvasólapjában'. Thury ez új kötetében tizenhat kisebb elbeszélés és rajz van. Az egyszerű történetekben az élet találó ábrázolása, s egy-egy jól megrajzolt alak az író megfigyelését és erejét érezteti az olvasóval. A kötet ára vászonkötésben egy korona.

Bakáék Boszniában és egyéb történetek. Irta Laky Imre. Ára 3 korona. Mint címe is mutatja, a 240 oldalra terjedő kötetben csupa katona-históriák, élmények foglaltatnak a boszniai sajtások, az itthonitól nagyon is eltű életből, élénken előadva. Történelmi-tár. 1901. évi folyam 1. füzet. Szerkeszti dr. Komáromy András. A Magyar Tud. Akadémia hozzájárulásával kiadja a 'Magyar Történelmi Társulat'. A füzet érdekes tartalommal jelent meg. Ismerteti a Hóra-világ kismartoni krónikáját, a Csicseri-család levéltárát; Dobó István életéből újabb adatokat közöl; végül több régi végrendeletet s egyéb történelmi érdekű apróságokat. A 'Történelmi-tár' évenként 4 füzetben jelenik meg. Evi előfizetés: 5 korona 20 fillér.

Előfizetési fölhívás. Rédliger Géza, szabadi unitárius lelkész egy kötet költeményre hirdet előfizetést, melyben hazafias, vallásos, társadalmi, politikai költemények, életképek, mesék, zománcok, stb. lesznek összegyűjtve. A kötet f. évi július első felében fog megjelenni; az előfizetési ár, 2 korona 40 fillér, vagy legfinomabb velinpapírra nyomtatott példányért 3 korona, a szerző címére, Szabádra (posta: Mező-Rács) küldendő.

A fővárosi színházak szünete. A nagyobb színházak egy része már nem tart előadásokat: a Nemzeti Színház, az Operaszínház és a Magyar Színház. A Vígsház és Népszínház július elsején kezd meg a nyári pihenőt. A Nemzeti Színház e hó 15-én utolsó előadásul Gárdonyi Géza kitünő tősgyökeres magyar színművét 'A hort' adta elő. Most is szorongásig megtelt a színház, s a 21-dik előadás után a közönség friss lelkesedéssel hívta a szerzőt, a ki azonban nem volt jelen.

A Nemzeti Színház beszámolója. A Nemzeti Színházban a múlt év szeptember elsejétől e hó 15-éig 285 esti és 40 délutáni, összesen 325 előadás volt. Ehhez járul 50 előadás, a budai Várszínházban tartott. A 325 előadásból 135 előadásban 27 magyar darab, 206 előadásban pedig 57 idegen darab került színre. Egy-egy magyar darab tehát átlag adatot ötször, egy-egy idegen darab 3-4-szer. A szerda délutáni iskolai előadások a nagy munkahalmaz miatt elmaradtak. Ezek helyett hat esetben, klasszikus előadások alkalmával, 1310 jegyet bocsátott az igazgató-ság a tanuló ifjúság rendelkezésére. A múlt évben 15 új darab került színre és pedig hat eredeti egész estét betöltő, nyolcz idegen egész estét betöltő és egy idegen egyfelvonásos. Új betanulással és szereposztással hat eredeti és három idegen, összesen

kilencz mű került színre. Klasszikus estéje volt a színháznak 52, ebből Shakespeare művei 29 estén szerepeltek. A színház bevételei: 545,398 korona. Tavaly ugyanezen idő alatt 446,991 korona. Egy-egy esti előadás átlagos bevétele 1724 korona (tavaly 1484 korona), egy-egy délutáni előadás átlagos bevétele 1350 korona (tavaly 1211 korona.)

A Műcsarnok tavaszi nemzetközi kiállítása e hó 16-án zárult be. Az utolsó napokban is sokat látogatták. Az összes látogatók száma túlhaladja az ötvenezretet.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémián június 17-én volt az utolsó ülés a nyári szünetek előtt, Than Károly elnöklété mellett. Az ülésen Klein Gyula rendes tag tartotta székfoglaló értekezését. 'Újabb adatok a kereszties virág alkatáról' czimmel. Utána Tor-may Béla levelező tag tartotta székfoglalóját, felolvasván egy fejezetet 'Magyarország mezőgazdasági története' című művéből. A fejezet felőleli 1780-tól kezdve máig a mezőgazdaság nevezetesebb eseményeit. Majd ismét Klein Gyula előterjesztette dr. Hollós László kecskeméti főreáliskolai tanárnak: 'A gasteromycetákra vonatkozó adatok' című dolgozatát. Kétly Károly olvasta fel ez után dr. Au-jeszky Aladár és dr. Wenhardt Jenő: 'Adatok a pestis-bacillus agglutinációjához' című tanulmányát. Ugyancsak Kétly Károly terjesztette elő végül dr. Pándy Kálmán gyulai kórházi főorvos részéről: 'A gerincvelő-sorvadás keletkezése' című dolgozatát, mely kivonat szerzőnek egy nagyobb művéből.

A budapesti polyklinikai egyesület, mely a szegény betegek gyógyításával gyarorol nagy jótékony-ságot, június 16-ikán tartotta közgyűlését. Dr. Lichtenberg Kornél elnököl, s dr. Erőss Gyula, az intézet igazgatója terjesztette elő a múlt évről szóló adatokat. Összesen 35,145 szegény beteget orvostak, az intézet fennállása óta 347,709 beteget. A kórházi osztályra 23,170 koronát költött az egyesület s egy beteg napi ellátása három korona 15 fillérbe került. 4000 korona rendes államegélyt kap az egyesület a közoktatási miniszertől. Az orvosnővendékeken kívül sok fiatal orvos járt be az intézet rendelőre, hogy az orvosi gyakorlatban jártas-ságot szerezzon. A múlt évben a sorsjatek 140,000 koronát juttatott az egyesületnek, a melyen két új telket vettek, hogy a mostani 50 ágas kis kórházhoz nagyobb kórházat építsenek. Az egyesület vagyona a múlt évben 28,500 koronával gyarapo-dott s jelenleg 480,297 korona. Segélyek czimén 15,756 korona folyt be, a melyhez a székesfőváros és a belügyminiszter 4-4000 koronával járult.

MI UJSÁG?

Az automobil kiállítása. Az új század közüti gyors közlekedésére ígérkező automobilmek kiállít-tása igen érdekes a fővárosban, a külső kerepesi-út elején levő Tattersall fedett esernőjében. Körülbelöl hatvan automobil kocsit van együtt, s azokkal menete-ket is tartanak. A kiállítást a magyar automobil-klub rendezte, s Hegedűs Sándor kereskedelmi mi-niszter jelenlétében nyílt meg, e hó 17-ikén.

Gróf Szapáry Pál, a klub elnöke fogadta a minisztert rövid beszéddel. A miniszter hangoz-tatta, hogy örömmel fogad mindent, a mi új és haladásunkat jelenti. A magyar lötenyésztés ne féljen az automobiltól. Fuvározásunknál valóban szükség van már rá a gyorsaságot illetőleg is. Támo-gatni is fogja, hogy minél szélesebb körben elterjed-jen. A miniszter ezután gróf Szapáry Pál és Münnich Aurél képviselő vezetésével megtekintette a kiállít-tást. A különféle automobilon kívül számtalan olyan tárgy is van, mely az automobil használatá-nál szükséges, gépalkatrészek, kerekek, ruhák, stb.

A miniszter hosszabb időt töltött két szép automo-bil előtt, melyek Nizzában az első és második díjat nyerték el, s egy harmadik előtt, mely Bécsből Buda-peste érkezett 7 1/2 óra alatt. Majd az iránt érdek-lődött, hogy Magyarországon készíttetek-e már automobilt. Szapáry felvilágosította, hogy éppen most terveznek Szombathelyen egy automobilgyárat. A mi-niszter megnézte azokat a gépkocsikat, melyeknek Sztan-elov, gróf Gyulay és Singer konzul érkeztek Grácz-ból. Sztanelov és gróf Gyulai tíz óra alatt tették meg az utat. Hegedűs miniszter délután már automobil kocsin ment el az eskü-téri Dunahíd építkezéseinek megtekintésére. A kiállítást a közönség is érdeklő-déssel látogatta. Délutánonként a külső területeken meneteket tartanak a kocsikkal s ezeket a tribünök-ről is lehet látni. Egy menet hatvan fillérbe kerül. Vasárnap tizenkét kilométeres verseny lesz a Tat-tersallban. A nyercök négy díjat kapnak.

Június 20-ikán este felé kocsikörzöt tartottak, melyre díszes közönség jelent meg; a főrendű világ hölgyei is nagy számban vettek részt. A tattersalli pályán egész esti hét óráig automobilkocsizás volt a nagyközönség részére. Kévséll hét óra előtt sor-koztak a különböző automobilmek. A hosszú kocsisor a pályáról a Stefánia-úton és Andrássy-úton az Okto-

Dunky főrek fényképe után.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SZOBRÁNAK LELEPLEZÉSE KOLOZSVÁRT.

gonig vonult. A menetet gróf Szapáry Pál nyitotta meg. Onnan visszatértek a kiállítás területére. Esti kilencz órákor a városligeti Gerbeaud-pavilonban lakoma volt, melyen a klub tagjai s vendégek is nagy számban jelentek meg. — A megnyitás óta is szaporodtak a kiállítási tárgyak s közöttük legnagyobb érdeklődést egy izlésesen kiállított automobil kelti. Ez a legnagyobb automobil a világon; Párisból érke-zett Münchenen át a magyar fővárosba. Harmincz-két löereje van a négyüléses roppant gépnek és órán-ként száztíz kilométert tud hátrahagyni egészen könnyen. Tulajdonosa óriási utakat tett meg vele, így például keresztül ment a meredek, ezer vesze-delemmel fenyegető Pyrenei hegyeken. Most Magyar-országban is utazni akar kényelmes gépén: a Magas Tátrát akarja bejárni. A kiállítás, melyet először három napra terveztek, de mindjárt a megnyitás alkalmával meghosszabbították nagy sikere követ-keztében, június 23-án fog bezárulni.

A czári család ünnepe. Alexandra orosz czár-nének június 18-án leánya született, már a negye-dik. Az orosz birodalom trónörököse tehát még mindig a czár öccse, Mihály nagyherceg, a ki beteges fiatal ember. Nem lehetetlen, hogy a trón-öröklés sora Pál nagyhercegre jut, a czár legfia-talabb nagybátyjára, a kinek fia Dimitrij nagyher-ceg most tíz éves.

Magyar tanárjelöltek külföldi útja. Dr. Lóczy Lajos egyetemi tanár, az ismert tudós, Cholnoky Jenő és dr. Lörenthey Imre adjunktusokkal és 15 tanárjelölttel földrajzi tanulmányok czéljából Orosz-szágba utazott, a hol a császári egyetem tanárai nagy előzékenységgel kalauzolják a társaságot. A múlt héten Moszkvában jártak, most Péterváron tanulmányozzák az intézeteket, a jövő héten pedig Finnország nevezetesebb helyeit tekintik meg. Az egyhónapos tanulmányútról a Keleti tengeren át Stettin felé, Boroszlót érintve, térnek vissza. A költséges utazást Wallacis Gyula miniszter és Semsey Andor áldozatkészsége tette lehetővé.

A Bécsben levő magyar történelmi emlékek és kincsek. Budapest fővárosnak a nyári szünetek után való első közgyűlésén nagy érdekű indítványt készítenek beadni, mely arra vonatkozik, hogy a Bécsben őrzött magyar történelmi ereklyéket, köny-veket és kincseket (köztük a Nagy-Szentmiklóson talált arany edények.) Budapestre hozzák. Ezek a kincsek Bécsben úgy tünnek föl Magyarországot, hogy szintén Ausztriához tartozó tartomány. A buda-pesti városatyák által aláírt indítvány a kormány közbejárását kéri ezek hazahozatalára, hogy a budavári királyi palotában helyezzeék el.

Esküvő. Szüllő Árpád, a Ganz és társa elektro-mos gyár kereskedelmi osztályának főnöke június 15-én tartotta esküvőjét Szász Maricival, néhai Szász Gyula és neje, néhai Hintz Mária leányával, öz. Szász Domokosné nevelt leányával.

A városháza anyakönyvi hivatalában Nagy Mór helyettes polgármester adta össze az új házaspárt. A városházától a násznap a belfarkas-utcai ref.

templombá ment, melyet ékkorra már zsúfolásig megtöltött a közönség. Az esketési szertartást itt Kenessey Béla ref. teológiai tanár végezte. Tanuk gyanánt szerepeltek: a végleges részéről dr. Szüllő Géza fővárosi ügyvéd, a menyasszony részéről Szász Róbert nyug. miniszteri osztálytanácsos; nyoszolyó-leányokul Szász Margit és Nagy Pálma.

Eljegyzés. Vargha Károly megyeresi ev. ref. lel-kész eljegyezte Závory Piroskát, az egykor széles körökben ismert néhai Závory Elek, volt nagy-keszi lelkész leányát.

Dr. Réczey orvostanár ünneplése. Dr. Réczey Imre a budapesti egyetem sebészeti klinikáján máj-czer operációt végzett sörves betegekben. Tanítványa, tiszeltől ebből az alkalomból e hó 15-én lako-mát rendeztek a Margit-sziget alsó vendéglőjében. Az egyetemi tanárok nagy számmal jelentek meg, valamint a fiatalabb orvosok és számos felköszöntőt mondtak.

Szegény gyermekek nyaralása. Néhány év óta a fővárosban jótékony egyesület működik 'Szűnidei gyermekek egyesület' czím alatt, mely Budapest szegény és esenevensz gyermekeit nyáron egy pár hétre falusi levegőre viszi, hogy erősödjének és játszanak mezőn, erdőben. Évről-évre több csapo-tot visz nyaralni az egyesület az ország különböző részeibe kellő felügyelet alatt, de korán sincs elég ereje hozzá, hogy a főváros sötét udvarából, egész-ségtelen lakásából jelentkező sápadt, vézna gyer-mekeknek egészséges, szabad levegőt és ellátást nyújthatna. Minden évben ilyenkor, mikor a bizottság a legszegényebbeket, a legsatnyábbakat írja össze, rendkívül szomorú a feladata. Ezeket kell visszautasítani, a kikre életföltétel az üdülés. A gyer-mekek egyesületnek az idén 620 gyermek nyara-lására volt költség, de vagy tízezer gyermek nevé-ben fordultak hozzá. A bizottság tagjai sora járták a bejelentett lakásokat, s a megható tapasztalatok eredménye az lett, hogy 900-ra emelték a nyara-lásra küldendő gyermekek számát. Ez 12,000 koronával növeli a költségeket. Az egyesület bízik a jó szívekben, hogy ezt az összeget adakozások útján mielőbb megkapja.

Mammuth a jég közt. Az ös-világ óriás állatjá-nak, a mammutnak maradványait nem egy helyen találták meg Szibériában a jég közt, hússal, bőrrrel. Most teljesen ép mammutra akadtak a jégrejtőben. Ezt az orosz tudományos akadémia kiküldött tagjai Szent-Pétervárra szállítják. A legddondosabb intézkedéseket tették meg, nehogy a ritka szép példánynak a húsa, valamint a belső szervei meg-sérüljenek. Eddig ez az egyedüli mammutpéldány, a melyet teljes épségben találtak.

A viszketegegi borbajok, sómorbántalom, ótvár, bőrrepedezés, izadás és bőrkítetek ellen álta-lános figyelmet érdemel az Erényi-féle 'Ichtiol-Salicyl', mely szagtalan, ártalmatlan, a test bármely részén használható feltűnő eredményű. Nagy téglly 3 kor. utasítással. Készítő: Erényi Béla, Szabadzsállítás. Pó-raktár: Török József, Király-utca 12.

HALÁLOZÁSOK.

Id. dr. SIKLOSSY GYULA, a Rókus-kórház főorvosa, egyetemi magántanár, országszerzte ismert szem-orvos, Somogy megye tiszteletbeli főorvosa, 63 éves

korában, Budapesten meghalt. Egyik fia, Siklóssy József dr., fővárosi ügyvéd esküvőjének napján rágata el hirtelen a halál e hó 18-ikán családja köréből, miután még tanuja volt fia boldogságának. Siklóssy Gyula dr. előkelő somogyvármegyei családból 1838-ban, Osztopánban született. Egyetemi tanulmányait Bécsben végezte, a hol Arlt-nak, a híres szemorvosnak tanfolyámát, majd asszisztense lett. 1866-ban telepedett meg Budapesten, itt a Rókus-kórház szemészeti osztályát újjászervezte és mint szemoperátor nagy hírnevet szerzett. Irodalmi tevékenysége leginkább gyakorlati kérdésekre vonatkozott. Már régóta betegkedett szervi szívbetegségben. Az utolsó időben nagyon lesújtotta vejenek, Vadnay Andor főispánnak halála. Halálát özvegye, Vissy Mária, leánya, Vadnay Andor özvegye, fia, ifj. Siklóssy Gyula dr., Siklóssy József dr. és Siklóssy László, továbbá kiterjedt előkelő rokonság gyászolja.

PÁVEL JÁNOS, a nemzeti múzeum természetrajzi osztályának harminczét év óta gyűjtője, meghalt Zágrábjában. Frivaldszky János vezette be a természetrajzi gyűjtés titkárságát hivatásának a legnagyobb buzgósággal és szakértelemmel felelt meg léte utolsó napjáiig. Legutóbb hivatalos kiküldetésében volt a magyar tengerpart vidékén s a Velebit hegységben, a hol most is a múzeum számára gyűjtött rovarokat és lepkeket. Családját június 14-ikén értesítette, hogy másnap hazaérkeznek s másnap Zágrábjából távirat érkezett, mely tudatta, hogy Pével ott szívszélhűdéssel hirtelen meghalt. A múzeum, mint az állattári osztály tisztviselői kószorút küldöttek ravatalára, dr. Horváth Géza igazgatótól pedig Zágrábjba utazott, hogy a múzeumot képviselje a temetésén.

Eltűntek még a közlebbi napokban: Zsebeházi HERZEG SÁNDOR, nyug. kuriai bíró, a Lipót-rend lovagja, 80 éves korában. Budapesten. Elhunytát kiterjedt előkelő rokonság gyászolja, közte veveszei Ferenczy Ida, a megboldogult királyné felolvasónője, továbbá a zsebeházi Hertzeg, kisjezsi Szeles, a Parragh, balatoni Farkas és dubravai Dubraviczky családok. — MATTYÁSÓCI MATTYASOVSKY KÁLMÁN, törvényeszeki bíró, Zemplénmegyei bizottsági és Sátoralja-Ujhely város képviselőtestületi tagja, 47 éves korában, Sátoralja-Ujhelyen. — GAMAUER KÁROLY, a fővárosi törvényhatósági bizottság tagja és a budai evang. egyház presbyterje, élete 58-ik évében, Budapesten. — BENEDEK ADOLF, győri evang. nyug. tanító, a győri vidéki tanító-egyesület tisztelőbeli tagja, 57 éves korában, Győrött, s nagy család gyászolja az érdemes férfit. — LEOBONY LAJOS, győri ügyvéd, 48-as honvédőrmester, 74 éves korában. — GARBA GYULA, belügyminiszeri segédhivatali főigazgató, a Ferencz József-rend lovagja, 57-ik évében. — MÉSZÁROS JÁNOS, verscezi kir. erdőgazdónok, 36-ik évében, Budapesten. — EBENEZNYI ISTVÁN, földbíró, Vas megye bizottsági tagja, 62 éves korában, a vas-zecezenyi családi sírboltban temették el. — NÁZNÁNÁLVY SZÁNTÓ SÁNDOR, ügyvéd, Vizánka város tisztj ügyszéke, Nagy-Szebenben. — SOUHREIL JÁNOS, méltító és téglagyáros, Kaposvárott. — LAKEBNACHER BÉLA, a Weisz Manfréd gyárának főtisztviselője, Budapesten.

MOLECZ LAJOSNÉ, szül. Horváth Gizella, Molecz Lajos nyug. m. á. v. főellenőr nejje, élete 67-ik, boldog házassága 37. évében, Szentesen, hol a köztisztviselőket állott uriaszonyi temetője e hó 17-én ment végbe nagy részvét mellett. — ÖZV. nagykedői FEKETE SÁMUELNÉ, Kolozsvárt, 82 éves korában. — SZÁNTÓ SÁNDORNÉ, szül. Keserü Viktória, 47 éves korában, Nagy-Szebenben. — KRAKNER ERZSÉB, Krakker Kálmán nyug. püspöki uradalmi tisztartó leánya, 18 éves korában, Vácson.

Szerkesztői üzenetek.

Nagy-Szeben. D. B. Hogy miért romlanak meg aránylag rövid idő alatt az újabbkori művészek képei a színek, mi a régi renaissance-kori képek nagy része megtartotta színeinek frissességét, — az oly kérdés, melyről már sokat vitáztak. Általában hit, hogy a régiaknak jobbok voltak a festékai, mert akkor maguk a művészek törték a festéket, míg ma készen veszik a gyárban. Ezt a nézetet megerősítette egy francia vegyész, Paul de Lapparent alapos vizsgálatokon alapuló tanulmányában, kifejtve, hogy régebben sem maguk a művészek foglalkoztak a festék előállításával, hanem rábírták ezt a munkát kezdő tanítványokra, a kik semmi esetre se végeztek oly szakértelmekkel, mint a mai gyárak. A korunkbeli képek színeinek romlásosága egészen más oknak tulajdonítandó. A tudomány haladására révén ma sokkal több különböző festék van használatban, a melyeket csak a legújabb időkben találtak fel, de ép azért sokkal olyanokat kever össze palétáknak, melyek vegyi elválasztásokat okoznak, tehát megrottyatják egymás színeit. A berlini kik példálát, az újabb eredetű festékek egyike, magában véve igen tartós, állandó szín, de elváltoztat csaknem minden más színt, a melylyel öszekeverik. Ha tehát a festő azt akarja, hogy művein hosszú ideig, századokig epkek, frissek maradjanak a színek, akkor nagyon jól kell ismernie a vegytant. A fenteb elmondottakon kívül különben még napfény is fontos oka a színek elváltozásának. Így

például csaknem minden vörös festék megromlik a napfény hatására. Régen társviszonyban voltak a művészek a vegyészekkel és a gyógyszerészekkel. Ezek szolgáltatták a festékeket. Azon időben jó részt csak ásványfestékek voltak. Most növény (anilin) s ércből készítik a színeket is. A színek a napfénytől elenyésznek, az utóbbiak az egymással való érintkezés által fölbomlanak. Megemlítjük még az alkalmat, hogy az erdélyi régi fejedelmi udvaroknál lévő festők ezéhet képezték. A cseh törvényei közt foglaltatott az is, hogy a ki kiváló szép és jó festőkre tett szert, tartozott ezt társaival megosztani. Bezzeg most a művészek teljesen ki vannak szolgáltatva a festékekkel és más festő szerekkel való üzérkedésnek.

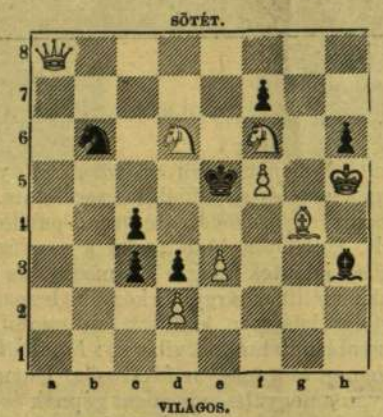
Iparos kőri tag. Méhét korlátlan mennyiségben lehet tartani. Százados ének. A kötetből megjelenése után választ-hatunk mutatványt.

1901. május 19. A kis költeményen nem igen érzik meg az igaz lelkesedést; a nagy királyné emlékének nem ilyen halvány, jelentéktelen vers a méltó ünneplése.

Új ide mellem. Szép vers, szívessen közöljük, de előbb ki kellene javítani formabéli fogyatkozásait.

SAKKJÁTÉK.

2228. számú feladvány. Hámi A.-től.

Világos indul a harmadik lépésre matot mond.

A 2210. sz. feladvány megfejtése Shinkmann W. A.-től.

- Világos. Sötét. 1. Fa8-h1 Kgl-h1: (a) 1. h4-h3 2. Ke3-f2 h4-h3 3. Kf2-f1 h3-h2 4. Hg4-f2 mat. Világos. a. Sötét. 1. Ph1-g2 h3-g2: (b) 3. He1-f3+ t. sz. 4. Hg4-f2-h2 mat. Világos. b. Sötét. 2. h3-h2 3. Hg4-e5 t. sz. 4. He5-f3 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andor S. — Kovács J. — Csomonyán: Németh Péter. — Lipótdorott: Hofbauer A. — Bakony-Szentlászlón: Szabó János. — Keszkenyén: Balogh Dienes. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A 'Vasárnapi Ujság' 21-ik számában közzölt képtalány megfejtése: Az érköstelenség ott kezdődik, a hol az étvágy nagyobb, mint az éhség.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. Szerkesztői iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Advertisement for 'Salvator' medicine, featuring an image of a man and text describing its benefits for various ailments like rheumatism and kidney issues.

Advertisement for Heckenast Gusztáv, a music dealer and instructor, listing various instruments like pianos and harmoniums.

Advertisement for 'ICHTIOL-SALICYL' medicine, describing its uses for various ailments and mentioning the manufacturer Erényi Béla.

Advertisement for a chess puzzle titled 'Zenemű újdonások', featuring a chessboard diagram and a list of chess problems.

Advertisement for Serravallo's 'CHINA-BORA VASSAL', a medicinal product, with a picture of the bottle and detailed text about its ingredients and effects.

Míg eddig a régi borbetegek, a legkülönbözőbb súlyos idegbajok (neurasthenia, pattanás), a sápkór, a női arcot elidevítő vintások és a női nemi szervek folyásokkal kombinált hurotos megbetegedéseinek kezelésénél eszközök érték idegen vizekre voltunk utalva, addig újabban

Advertisement for 'PARADI ARSEN VIZBEN' (arsenic water in Paradise), describing its health benefits and providing information about the pharmacy.

Advertisement for 'Specialista Sérvkötőkben' (specialist in hernia bands), featuring an image of a man and describing the effectiveness of the products.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcsön Részv.-társ. Irodái: VI. ker., Andrassy-ut 5. (saját házában). 8963

Befizetett részvénytőke 10 millió korona. Elfogad betéteket takarékbetéti könyvecskék és pénztári jegyek ellenében 4% os kamatozással, valamint folyó számlában (check-számlán). A 10% os betétkamat-adót az intézet fizeti. Le-számítól váltókat, előlegeket nyújt értékpapírokra. VALTO-ÚZLETE megbízásból teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalkozik minden a váltóüzletek keretében tartozó üzletiügakkal. Üzleti órák: délelőtt 1/2-3/4-ig, déltáán 3-1/2-ig. Magyar kir. osztályországjegyek főelárusító helye IV., Koronaherczeg-utca 11. Kézi zálogüzletei: IV., Károly-kört 18., IV., Koronaherczeg- és zsigárus-u. sarkán, VII., Király-u. 57., VIII., József-kört 2., Üllői-út 6.

DAVID KÁROLY ÉS FIA doboz-papírúru és szab. fémkapocsgyára Budapest, I., Mészáros-utca 38. Telefon 91-48.

Advertisement for David Karoly's stationery and printing shop, including a photograph of the building and details about their products and services.

Advertisement for KOTSCHY ERICH, a mechanical and engineering company, with a telephone number and address in Budapest.

Advertisement for 'ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR' (First Hungarian Glassworks), featuring images of various glass products like bottles and jars.

Advertisement for LOHR MÁRIA's 'KRONFUSZ' cosmetic products, highlighting their quality and effectiveness.

Advertisement for 'ALAPITVA: 1882' sports equipment, listing various items like tennis rackets and badminton rackets.

Advertisement for KNUTH KÁROLY's optical shop, offering services like eyeglasses and contact lenses.

Advertisement for a table and chair arrangement exhibition, mentioning the location at József-kört 28 and listing exhibitors like Wottitz Manfred.

Advertisement for 'RIVIERA IBOLYA' beauty products, including 'IBOLYA' and 'MOTSCHE' brands.

Advertisement for 'WOTTITZ MANFRÉD' featuring a decorative illustration and details about their exhibition and products.

Advertisement for 'KIVÁLÓ ERŐSÍTŐ-SZER' (strong tonic) by Farber-Fabrik, listing ingredients and benefits.

Advertisement for 'nyirfabalzsam' (birch balsam) by Dr. Lengel, describing its medicinal properties.

Advertisement for 'SOMATOSE' medicinal product, explaining its use for various ailments.

Advertisement for 'Vas-Somatose' (iron tonic) and 'sápkórosoknak' (for scurvy patients), with a picture of a person.

Advertisement for 'OPO-CRÉMET' (Opocream) and 'Benzoe-szappan' (Benzoin soap), highlighting their quality.

Advertisement for 'TROPON' (tropin) as a digestive and stimulant, mentioning its scientific basis.

Advertisement for 'CRÉME DE FANCHON' (Fanchon cream) with a heart-shaped graphic.

Advertisement for 'TROPON' as a digestive and stimulant, with a heart-shaped graphic.

Advertisement for 'CRÉME DE FANCHON' (Fanchon cream) with a heart-shaped graphic.

Advertisement for 'TROPON' as a digestive and stimulant, with a heart-shaped graphic.

Advertisement for 'CRÉME DE FANCHON' (Fanchon cream) with a heart-shaped graphic.

Advertisement for 'TROPON' as a digestive and stimulant, with a heart-shaped graphic.

Advertisement for 'CRÉME DE FANCHON' (Fanchon cream) with a heart-shaped graphic.

Advertisement for 'TROPON' as a digestive and stimulant, with a heart-shaped graphic.

Advertisement for 'CRÉME DE FANCHON' (Fanchon cream) with a heart-shaped graphic.

Advertisement for 'TROPON' as a digestive and stimulant, with a heart-shaped graphic.

Advertisement for 'CRÉME DE FANCHON' (Fanchon cream) with a heart-shaped graphic.

Advertisement for 'TROPON' as a digestive and stimulant, with a heart-shaped graphic.

Advertisement for 'CRÉME DE FANCHON' (Fanchon cream) with a heart-shaped graphic.

Advertisement for 'TROPON' as a digestive and stimulant, with a heart-shaped graphic.

Hölgyeknek!
Iloa-crème.
 Legújabb és orvosi szaktekintélyek által is elismert, biztos hatású és arczszépítő szer, eltávolít minden bőrtisztítástól és rövid használat után vakító fehérré, névé teszi az arcbőrt.
Figyelmeztetés! Készítményem nagy közkeveltsége miatt hamisítványokat hoznak forgalomba; osakis az valódi, mely a doboz alján aláírásommal el van látva. 1 tégely Iloa-crème 1 kor. 1 drb Iloa-szappan 80 fillér.
Kapható minden gyógyszerárban. Széktúrállal rak-tár: **Alexander János** gyógyszerár Szolnokon. Bu-dapesti főrakárak: **Türk-féle** gyógyszerár an Király-utca 12. és **Andrássy-ut 29.** **Kerpel-féle** gyógyszerár Lipót-körút 28. szám és **Thalmayer és Seitz** uraknál.

Kopaszfejűség
gyógyítása.
 Akadályozza a haj kihullását, elhajtja a sűrűt és viszkétet, megradja a kopasz fejnek ismét dús haj-növést, szemöldökét és pillaszőrt.

Próbaszállítás ingyen.

Nincs többé menség sürke, hajkihullás vagy kopaszág miatt.

Walker N. asszony, 18 Haven St., Grimsby, Eng.: „Egy kopasz felt, mely régóta volt, újra hajjal szépen benőtt.”
 F. B. asszony Everett, Iona villa, Turbeck Terrace Road, Eng.: „Husz éven át hullott a hajam és csak annyi maradt, mint egy kalap karimája. Most pompásan és sűrűben nő és az Ön szere valóban csodálatos.”
 G. Bunce úr, 32 Richardson St., High Wycombe, Bueke, Eng.: „Kellemesen meg vagyok lepetve konstátálhatni, hogy a Poso-szer három heti használatát után hajam újra nőni kezdett. Ajánlom ezt a gyógykezelést összes barátainknak mint egyetlen hatásos gyógymódot a haj újra-növesztése végett.”
 E szer ezeket gyógyított és senki se féljen, hogy a leg-kevesebb ártalmas volna. Senkit se kényszeríthetünk, hogy higgyen nekünk. Hanem kérjen bárki egyszerűen egy ingyen-próbát és győződjék meg maga annak csoda-szerű hatásáról.
 E szer a viszkétet és sűrűt is gyógyítja, mi a kopa-szodásnak biztos előjele, és egészségben és erőben tartja a fejbőrt. Továbbá visszaadja az ősz hajnak természetes színét és növeszt sűrű szemöldöt és pillaszőrt.
 Ha nevéhez és lakás címéhez egy 10 filléres levélbélve-gyet postaképen mellékel és azt az „Allenheim Medical Dispensary, 2455 Butterfield Building, Cincinnati, Ohio U. St. o. A.” címre elküldi, a csodálatos szerből egy ingyen-próbát kap bérmentesen. 9170
 Tessék figyelembe venni, hogy a levélportó Amerikába 25 fillér. Szíveskedjék nevét tisztán és lakás címét telje-sen megírni, hogy ne tétlenhessék tövével.

Szépség és egészség.
Etvágytalanság és Gyomorgyengeség
 gyógyítására ezreknek **Karlsbadban** holott ezt a nézet otthon is elérhetik
Rossnay M.
PEPSINBORA
 használatát által, mely az emésztést elős-gíti és a gyomrot rövid időn tökéletesen helyreállítja.
 Egy üveg ára 2 kr. 40 fill., 6 üveg franco küldve 12 kor. 12 fill.
 A t. sz. közműsége szíves figyelmébe ajánljuk, hogy minden készítményeink törvénye-sen bejegyzett védjeggyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságharcot bránsolja.
Kapható: ROSSNAY MÁTYÁS gyógyszerárban Arad, Szabadság-tér.
Budapestben: Türk József és dr. Egger Leo (Nádor) gyógyszerárban, valamint minden magyarországi gyógyszerárban.

Helyiség változtatás!
Földváry Imre férfi-divat és fehér-nemű kereskedő.
 Tiszt. tudatja a n. é. közönséggel, 20 éves főüzlete, a koronaberczeg-utcai ház lebontása miatt tele-mesen megnagyobbítva junistól Kossuth La-jos-utca 18 alá helyeztetett át a Nemzeti Kaszinó átellenében. Piók üzlet Kerepesi-út 9. a Pannónia szálloda mellett. Árjegyzék bérmentve. 9154

HUZÁS
 már holnapután
Concordia Sorsjegyek
 à 1 korona.
 Főnyeremény 30,000 korona, ajánl:
Bankegyesület r. t.
 váltó-üzlete,
 Budapest, Fűrdő-utca 1.

A legszebb francia papíralapok nagy választékban 8951
KLEIN VILMOS
 papírkereskedésében,
 Budapest, Kossuth Lajos-u. 20.
 (Országos Kaszinó patotában.)
Látképes levelező-lapok különlegességek raktára.

Gyümölcs-, főzelék- és husconservákat,
 aszalt főzeléket ajánl a legjobb minőségben az
Első Kecskeméti Conservgyár
Kecskeméten. 9173
 Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

+ Soványság +
 Szép, telt testidomok a mi kellető orvosi felügyelettel, 1900. évi párizsi arany-éremmel kitüntetve 6-8 hét alatt már 30 fontnyi gyarapodást ke-zesség. Orvosi rend. szerint. Szigo-ranbeosztás. Nem szőlőgész. Szá-mos készítmény. Ár a kartonoztatást 2 kor. 50 fill. Postautalvány vagy utánvétellel. Használati utasítással.
 Hygien. Institut 9155
D. Franz Steiner & Co.,
 Berlin, 18. Königsplatzstrasse 69.

GANZ ÉS TÁRSA
VASÖNTÖDE ÉS GÉPGYÁR
RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Ajánlanak mindennemű **vas-, acél- és fémöntvényeket** építke-zési és gépészeti célokra, **vízvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló- és öntöző-zsilipet, készülékeket a belvizek leeresztésére.**
 A helyi viszonyok szerint szerkesztett **turbinákat, órlöhengereket, kéregöntetű hengerekkel és malomberendézi czikkeket.**
Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. **Alapcsö-veket, zárkészülékeket, cső- és kapuzsilipekhez, czölöp-erő gépeket, anyagszállító kocscikat.**
 Álló vagy fekvő **gáz- és petroleum motorokat**, egy vagy két hen-gerrel és mindennemű **zúzógépeket.**
 Mehwart-féle **forgó gőz- és petroleumekéket. Világításához vagy gépek hajtásához szükséges villamoságot** bármely távol-ságra elvezető **dynamogépeket.** 8905

Városi irodánk: IV., Ferencziek-tere 2. szám.

Legjobb és leghírnevesebb pipere hölgypor: a **La VELOUTINE**
 Különleges Rizpor BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
 PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Szontágh-féle hidegvizgyógyintézet és szanatorium

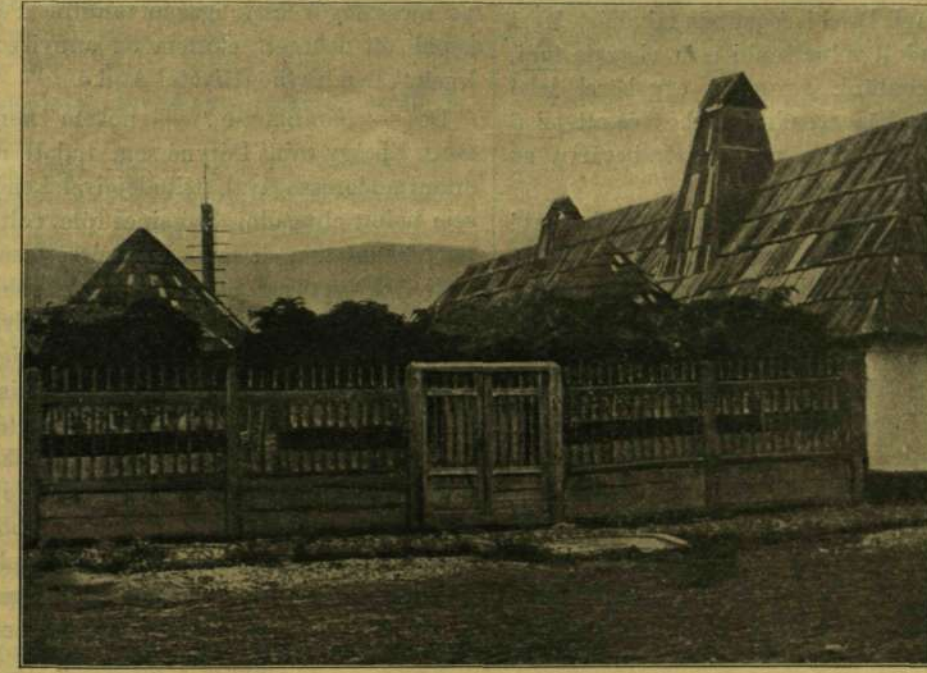
Uj-Tátrafüred.
 Ózondus levegőjü,
 klimatikus magaslati gyógyhely (1005m.)
 Üdülőknek, ideg-, tüdő-, vérébajban és Basedow-kórbán szenvedőknek. (Lignosulfát inhalatio, hizlaló-kura, szanatoriumi kezelés stb.)
 Házilag kezelt konyha. — Pensio rendszer.
Egész éven át nyitva.
 Teljes kényelem, jutányos árak. Fel-világosítással szívesen szolgál a
 9146 **fürdőigazgatóság.**

Kurczk és Tsa
 Photozinkografiai műintézet
 készíti a legjobb minőségű képeket mindennemű nyomtatványhoz
 Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 13

26. SZÁM. 1901. BUDAPEST, JUNIUS 30. 48. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkrónikával) együtt egész évre 24 korona félévre 12 *
 Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** { egész évre 16 korona } félévre 8 *
 A **POLITIKAI UJDONSÁGOK** { egész évre 10 korona } félévre 5 *
 Külföldi előfizetésekre a postaiag meghatározott viteldij is esatolandó.

PRIELLE KORNÉLIA SZÜLŐHÁZA MÁRAMAROS-SZIGETEN, A LEBONTÁS ELŐTT.

ELŐSZÖR A NEMZETI SZÍNHÁZNÁL.

Irta Prielle Kornélia.
 I **FÜJSÁGOM** legszebb emlékei fűződnék azokhoz az évekhez, mikor bejártuk a Székelyföldet.
 Ha visszagondolok mintegy hatvan év előtti útunkra, megszáll az emlékezés. Lelkem meg-ifjodik és szinte jól esik, hogy ezt így leírva, mintegy újra átélhetem a letűnt idők emlékeit.
 Ott kezdődött Maros-Vásárhelyen, mikor Kí-lényi Dávidhoz kerültem (1843), ki különben rokonom volt. Szeretettel fogadtak, és nekem, anyátlan leánynak oly nagy volt boldogságom, hogy akadt, ki gondomat viselte. Mivel is hálál-hattam volna meg azt a sok jóindulatot, ha nem azzal, hogy úgy hallgattam mindarra, mire a szintársulat minden egyes tagja oktatott. Így új világ nyílt meg előttem. Először voltam ekkor nagyobb társulatnál és módom volt még Déryné játékát is megismerhetni. Szinte lestem minden szavát s bár ekkor már nem volt az a «ragyogó csillag», mégis sokat tanultam tőle.
 De meg is látszott rajtam a hatás: folyton haladtam. S nemsokára, mikor, papi gyűlés ide-jén, Csernatonba kerülünk és egyéb alkalmas hely híján, egy csűrben tartottuk meg három

Goszleth fényképe.

A PRIELLE KORNÉLIA SZÜLŐHÁZA HELYÉRE ÉPÍTETT HÁZ MÁRAMAROS-SZIGETEN, AZ EMLÉKTÁBLÁVAL.